

*Su Gibi Geçen Yıllar*

KAHRAMAN  
**Emmioglu**  
KITABI



YASIN TOPALOGLU



1997 Türkiye Entelektüel Miras  
Tahkim Komisyonu

Yasin Topaloğlu

**Su Gibi Geçen Yıllar –  
Kahraman Emmioğlu Kitabı**

«Elips Kitap»

## **Topaloğlu Y.**

Su Gibi Geçen Yıllar – Kahraman Emmioğlu Kitabı / Y. Topaloğlu —  
«Elips Kitap»,

ISBN 978-605-121-806-9

Türkiye Cumhuriyeti'nde her zaman bir din realitesi olagelmıştır. Millî Görüş hareketi ile beraber bu realite siyasetin merkezine taşınmıştır. Necmettin Erbakan'ın 1969 yılında Konya'dan bağımsız aday olmasıyla başlayan bu hareket hiçbir zaman dar kalıplar içerisinde kalmamış, yeni şartlar ve siyasi gelişmeler çerçevesinde, türlü engellemelere maruz kalmasına rağmen yoluna devam etmiştir. Buna rağmen AK Parti'nin kurulmasıyla Millî Görüş çizgisi iki kola ayrılmış ve ayrılan bu kollardan biri, Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde Türkiye'nin yönetimini üstlenmiştir. Kahraman Emmioğlu, Millî Görüş'ün siyaset sahnesine çıktığı ilk yıllardan günümüze kadar tüm bu yaşananların ilk elden tanığı olarak “su gibi geçen yıllar”da bu harekette birikimli bir siyasetçi, yardımsever bir dost, danışılan bir ağabey sıfatıyla milletine hizmet etmiştir. Onun su gibi geçen bu yıllardaki tanıklıkları bir nevi iktidara taşınan bir çizginin yükselişinin öyküsüdür...

ISBN 978-605-121-806-9

© Topaloğlu Y.  
© Elips Kitap

## Содержание

TAKDİM	5
ÖNSÖZ	6
KAYBETMEK, HER ZAMAN KAYBETMEK MİDİR?	14
1994’TE SEÇMENİN VERDİĞİ MESAJ ANLAŞILDI MI?	18
GAZİANTEP’İ KAYBETTİ, İSTANBUL’U KAZANDI	21
TAYYİP ERDOĞAN İLE YOLLARI NASIL KESİŞTİ?	23
TÜRKİYE’Yİ YÖNETMEK İSTEYEN, NEREDEN YOLA ÇIKMALI?	28
Конец ознакомительного фрагмента.	33

# Yasin Topaloğlu

## Su Gibi Geçen Yıllar-Kahraman Emmioğlu Kitabı Söyleşi

### TAKDİM

Bazı insanların hayat hikâyeleri, o ülkelerin ve toplumların da serencamını yansıtır. Kendisiyle farklı dönemlerde, farklı vesilelerle birlikte çalışma imkânı bulduğum, bir büyüğüm olarak tecrübelerinden, tavsiyelerinden daima istifade ettiğim Sayın Kahraman Emmioğlu, işte böyle bir isimdir.

Türkiye'nin 1960'lı yıllardan itibaren eğitimde, sanayileşmede, bürokraside, ekonomide, sosyal ve siyasi alanda yaşadığı tüm arayışların, gelişmelerin, kırılmaların, yönelimlerin ipuçlarını Sayın Kahraman Emmioğlu'nun hayat hikâyesinde bulmak mümkündür.

Yakın tarihimizi, manipölasyonlardan, yalanlardan, tek taraflı değerlendirmelerden uzak şekilde anlayabilmek için farklı okumalara, farklı bakış açılarına ihtiyacımız var. Siyasette kendisiyle aynı idealleri paylaştığım, değerli büyüğüm Emmioğlu'nun hayat hikâyesi, son 50-60 yılımız için bize bu imkânı sunuyor. Kendisinin birlikte çalıştığı, dava arkadaşlığı yaptığı, yol yürüdüğü isimlerle ve şahit olduğu olaylarla ilgili samimi değerlendirmeleri, yakın tarihimiz bakımından kıymetli bir hazine niteliğindedir.

Ülkemizin bugün geldiği yeri, seviyeyi anlayabilmek için de Sayın Emmioğlu'nun 1960'lı, 1970'li, 1980'li, 1990'lı yıllarda, kimi zaman mühendis, kimi zaman yönetici-bürokrat, kimi zaman siyasetçi olarak, bizzat içinde bulunduğu hadiseleri iyi değerlendirmemiz, yakından incelememiz gerektiğine inanıyorum.

Ülkemize ve milletimize verdiği hizmetler için kendisine şükranlarımı sunuyor, Sayın Emmioğlu'nun üniversite yıllarından başlayarak özel sektör, kamu ve siyasetteki anılarından oluşan bu eserin, içerdiği bilgiler ve analizlerle, Türkiye'yi tüm yönleriyle anlamak isteyen herkes için bir rehber olmasını temenni ediyorum.

*RECEP TAYYİP ERDOĞAN*  
*CUMHURBAŞKANI*

## ÖNSÖZ

Bir kısım tarihçiler Osmanlı'da Batılılaşmanın, Fatih Sultan Mehmet'in İtalyan Ressam Gentile Bellini'ye kendi portresini yaptırmasıyla başladığını iddia ederler. Elbette Batılılaşmada Fatih Sultan Mehmet'in kendini Doğu Roma imparatoru olarak tarif etmesi ve İstanbul'un fethiyle başlayan saray geleneklerini inşa etmesi de belirgin bir rol oynamıştır. Osmanlı'nın hâkim bir kültüre sahip olmasına rağmen, fetihlerle elde edilen sadece maddi ganimetler olmamış, fethedilen toprakların iktidar gelenekleri ve kurumları Osmanlı iktidar anlayışına gözle görülür tesirlerde bulunmuştur. Bu tesirler, 1839 Tanzimat Fermanı'nın ilanı ile bir manifestoya dönüşmüş ve Osmanlı İmparatorluğu yeni istikametini ve gelecek tahayyüllerini Batı'da aramaya başlamıştır.

Kendi medeniyet iddiasını Batılılaşma çabalarıyla bir kenara bırakan ve bu yolda çok ciddi uğraş veren Osmanlı'nın bu yeni anlayışı, imparatorluğun tarih sahnesinden çekildiği 20. yüzyılın başına kadar yoğun bir şekilde devam etmiştir. Osmanlı bakiyesi Türkiye Cumhuriyeti, 1839 Tanzimat Fermanı'nın pratiklerini çok başarılı bir şekilde uygulamış ve hiçbir milletin tarihinde yaşanmayan facia ve uygulamalara yol açarak "Batı'nın kapıkulu"na dönüşmüştür.

Makine Profesörü Necmettin Erbakan'ın 1969 yılında Konya'dan bağımsız milletvekili adayı olmasıyla doğan Millî Görüş Hareketi, Anadolu ve Rumeli topraklarında Batılılaşmaya karşı ciddi bir itiraz başlatmıştır.

Millî Görüş Hareketi'nin ilk partisi Millî Nizam Partisi 26 Ocak 1970'te Necmettin Erbakan ve on altı arkadaşı tarafından kurulmuştur. Kurucuları arasında Ahmet Tevfik Paksu, Ali Haydar Aksay, Süleyman Arif Emre, H. Tahsin Armutçuoğlu, Ömer Çoktosun, Ekrem Ocaklı, Ö. Faruk Ergin, Saffet Solak, Hasan Aksay, Ali Oğuz, İsmail Müftüoğlu, Nail Sürel, Fehmi Cumahioğlu, Hüsamettin Fadiloğlu, Bahattin Çarhoğlu, Mehmet Satoğlu, Rifat Boynukalın, Hüsamettin Akmumcu, Hüseyin Abbas, İkbâl Şen gibi isimler vardır. Parti, kurulduktan on beş ay sonra 1960 darbesinin bir ürünü olan yeni vesayet odağı Anayasa Mahkemesi tarafından 20 Mayıs 1971 tarihinde kapatılmıştır.

Henüz hiçbir seçime girmeyen, doğru dürüst örgütlenememiş, TBMM'de sadece üç milletvekili tarafından temsil edilen siyasi ve iktisadi anlayışı kısaca "Faize ve AET'ye hayır!" olan Millî Nizam Partisi'nin ömrü uzun olamamıştır. Millî Nizam Partisi, Batılılaşma çabalarına siyasi alanda karşı koymaya kalkışınca küresel güçlerin Türkiye'deki paryaları tarafından siyasetten men edilmiştir.

MNP'nin mahiyeti ile ilgili en objektif değerlendirmeyi Ali Yaşar Sarıbay, "Türkiye'de Modernleşme Din ve Parti Politikası MSP Örnek Olayı" kitabında "MNP'nin kuruluşunu zorunlu kılan nesnel koşullar sanayileşen Türk toplumundaki işlevsel bölünmelerin keskinleşmesinin bir sonucu olmasına rağmen; basın ve kamuoyu, yeni partiyi ve yöneticilerini, siyasi yollarla Türkiye'de İslamiyetin destekleyicisi olarak nitelemiştir." şeklinde ifade eder. (Alan Yayıncılık, Mart 1985, İstanbul)

MNP'nin kuruluş yılları, DP'nin iktidarda olduğu 1950-60 yıllarının ardından Türk milletinin yeniden nefes alamadığı, dindarların tahkir edildiği, nispeten bir sağ partinin -AP'nin- iktidarda olduğu yıllardır.

Necmettin Erbakan'ın yerli duruşu, ümmetçiliği ve kalkınmacı anlayışı ile bir miktar Jean Calvin'i andıran fikirleri yeni bir parti olan MSP'nin kurulmasına neden olmuştur.

11 Ekim 1972 tarihinde Süleyman Arif Emre'nin öncülüğünde Millî Görüş Hareketi'nin lideri Necmettin Erbakan'ın kurucusu olamadığı MSP; Abdülkerim Doğru, Rasim Hancıoğlu, Hüseyin Kamil Büyükozer, Abdullah Tomba, Sabri Özpala, M. Turhan Akyol, Halid Özgüner, M. Gündüz Sevilgen, Zühtü Öğün, Hüseyin Erdal, Hüseyin Koçak, Hasan Özkeçeci, Osman Nuri Önügören, Mazhar Gürgen Bayatlı, M. Emin Ayak, Mustafa Arafatoğlu, Mustafa Mamati, Abdurrahim Bezci, Sami Baysal tarafından kurulur.

Necmettin Erbakan için çileli ve engebeli siyaset yolculuğu, var olma kavgası başlamıştır. Millî Nizam Partisi'nin kapatılması aynı zamanda Necmettin Erbakan'ın yeni bir iletişim dili üretmesine yol açmıştır: kuş dili...

Ruşen Çakır, Millî Görüş lideri Necmettin Erbakan'ın yeni bir siyaset dili geliştirmesiyle ilgili olarak “Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce – İslamcılık” adlı kitapta, “Tüm İslam coğrafyasında yasal siyasi arenada Erbakan kadar eski, deneyimli, dayanıklı ve başarılı bir başka İslamcı lider yok. Bunda İslami hareketleri belli sınırlar içerisinde oyuna kabul eden Türkiye’deki mevcut sistemin rolü büyük olsa da Erbakan’ın maharet, yetenek ve karizması da asla göz ardı edilemez.” demiştir. (İletişim Yayınları 3. Baskı, 2011, İstanbul)

Aslında Ece Ayhan, Erbakan'ın yaşadıklarına denk düşen bir şiir de yazmıştı. Onlar vurmuş, Erbakan büyümüşü. Onlar kapatmış Erbakan açmıştı. Onlar korkutmuş Erbakan müjdelemişti. Onlar sindirmiş Erbakan ümitlendirmişti. Yenik bir medeniyetin çocuklarını zafer kazanmaya hazırlayarak Cumhuriyet'in kurulmasıyla birlikte 20. yüzyılın paradoksal ikliminde Türk milletine, tüm Müslüman dünyaya moral inşa etmişti.

Erbakan ve Millî Görüş Hareketi bir taraftan “Önce ahlak ve maneviyat!” diyerek toplumun manevi değerlerini restore ederken öte yandan “**İlim Çin**’de de olsa ona talip olun. Çünkü ilim her Müslüman’a farzdır.” hadisinin buyruğuyla kevnî ilimlerde de atağa geçerek ağır sanayi hamlesini başlatmıştı.

*1. Biz tüzüklerle çarpışarak büyüdük kardeşim*

*Emrazı Zühreviye Hastanesi’ne kapatıldı anamız  
Adıyla çalışan ermiş Sirkeci kadınlarından*

*Şeker atar hâlâ mazgallardan Cankurtaran’da  
Acı Bacı’nın acı bilmez uçurtma çocuklarına*

*Yıl sonu müsamerelerine kimler çıkarılmaz?*

*2. Velhasıl onlar vurdu biz büyüdük kardeşim*

*Babamız dövüldü güllabici odunlarla tumarhanede  
Acaba halk nedir diye düşünür arada işittiği*

*Dudullu’dan tâ Salacak’a koşarak alkışlayalım  
Fazla babalarıyla dondurma yiyen çocukları*

*Hangi çocukların neye imrenmesi yalınayak şiidir?*

*Ece Ayhan*

Erbakan 1960 darbesi sonrasında tek parti dönemini andıran siyasi ikliminde İslam diyemediği için “millî görüş” demeye başlar ve artık rejimin kendisini dinleme ihtimaline karşı, konuştuğu her ortamda kısık sesle çalınan bir radyonun fonda olduğu döneme girilir.

Erbakan, Birinci Dünya Savaşı'nın sonucunda Müslüman dünyanın paramparça edilerek Türk milletinin asgari sınırlar olan Misak-ı Millî sınırlarına çekilmek durumunda kaldığı, yedi düvelle girilen savaştan ağır bir mağlubiyet yaşanarak çıkılmasının ardından kurulan yeni devletin Devrim Kanunları ile jakobenliğin her yol ve yönteminin denenerek insanların sindirildiği bir ortamda, halka bir yandan “Sultan Fatih’in torunları” olduğunu hatırlatıp diğer yandan Batı’yla cedelleşerek oluşturmaya çalıştığı siyasi iklimde Türk halkını taraf kılmaya çalışmıştır.

İstanbul'un Fethi'nin kutlama törenlerini her yıl görkemli bir şekilde seremoniye dönüştürerek millete moral kazandırmaya, yeni bir fetih dili üretmeye çalışan Erbakan, gittiği kasaba ve şehirlerde yapmış olduğu en cılız mitingleri bile görkemli kalabalıklar olarak nitelendirip retorik bir üstünlük kurmaya çaba göstermiştir.

Erbakan zaman zaman iflah olmaz bir romantik edasıyla hayaller kurmuş, hayallerini gerçekleştirmek için de fazlasıyla çaba göstermiştir. Erbakan'ı ve Millî Görüş Hareketi'ni yakından izleyen ve çalışmalarıyla bu alandaki pek çok boşluğu dolduran Fehmi Çalmuk, "Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce – İslamcılık" adlı kolektif çalışmada bu durumu, "Erbakan, Millî Görüş Hareketi bünyesinde hemen her alanda devlet kurumlarına yönelik alternatifler geliştirmeye önem vermiştir. Her alanda bir sivil toplum örgütü kurulmuştur: hukukçular, teknik elemanlar, mahallî idareler, sağlık, İslami ilimler, öğretmenler, müteahhitler, iş adamları, esnaf teşkilatı vd. Bu kuruluşların hepsi bir anlamda alternatif bakanlıklardır." şeklinde ifade eder. (İletişim Yayınları 3. Baskı, 2011, İstanbul)

Necmettin Erbakan müesses rejimin elitlerini huylandırmıştır bir kere. Bülent Ecevit'in kurduğu 37. hükûmette (CHP-MSP Koalisyonu, Şubat 1974-Kasım 1974), Süleyman Demirel'in kurduğu 39. hükûmette (I. Milliyetçi Cephe, 3 Mart 1975-21 Haziran 1977), yine Süleyman Demirel'in kurduğu 41. hükûmette (II. Milliyetçi Cephe, 21 Temmuz 1977-5 Ocak 1978) kendisinin ve partisi MSP'nin yer alması ve başarılı bir program izleyerek Türkiye'yi heyecanlandıran projeler ortaya koyup gerçekleştirmesi bile bu elitleri tatmin etmez. Bir defa Erbakan'ın abdestinden şüpheye düşmüşlerdir. "Takunyalı mühendis"lerin yer aldığı MSP'li ilk hükûmet, Ecevit'in kaprisleri ve Kıbrıs müdahalesi nedeniyle yaklaşık 9 ay sürer.

Süleyman Demirel ve Necmettin Erbakan arasındaki kan uyuşmazlığı Milliyetçi Cephe hükûmetlerini uzun ömürlü kılmaz. İlk Milliyetçi Cephe hükûmeti, öncesinde ve sonrasında, Erbakan'ın en uzun ömürlü hükûmeti olarak 28 ay sürer. Bu dönem Erbakan'ın kafasındaki kalkınmacı modeli uygulamak için iyi bir fırsat olur. Kendisi ve partisi iktidar aygıtını, devleti, siyaseti inşa ve restorasyonda önemli tecrübeler elde eder.

Türkiye'nin hızla askerî bir darbe iklimine sürüklendiği 70'li yılların son seçimlerinden birinde, Nurcuların daha sonra sıkça benzerlerini göreceğimiz darbesiyle ilk defa MSP kadroları tanışır.

5 Haziran 1977 tarihindeki seçimlerinin öncesinde partinin Nurcu milletvekilleri, Erbakan'ı suçlayan bir dil kullanarak birer birer MSP'den istifa ettiler. Kurulduktan sonra girdiği ilk seçimde 48 milletvekili çıkartan Millî Görüş'ün ikinci partisi MSP, Nurcuların ilk komplosuyla ikinci seçimde ancak 24 milletvekili çıkartabilmiştir.

12 Eylül 1980 askerî darbesi ile tüm partilerin yaşadığı süreci MSP de yaşadı; önce faaliyetleri durduruldu, ardından da parti kapatıldı.

Siyasi yasaklı olan Necmettin Erbakan artık rejimin elitleri ile girdiği kavgada tecrübe kazanmıştı.

Refah Partisi 12 Eylül darbesinin karanlık günlerinde, 19 Temmuz 1983 tarihinde Ali Türkmen öncülüğünde Ali Vural, Abdurrahman Serdar, Mehmet Özyol, Zeki Büyüközer, Mehmet Reşit Emre, Mehmet Nuri Karaman, İsmet Sinan Kılıç, Ahmet Topaloğlu, Numan Kılıç, Adil Seyrek, Ahmet Küçükdere, Abdülkadir Şebik, Ahmet Tekdal, Ahmet Ertok, Rıza Ulucak, Mehmet Polat, Mustafa Koç, Abidin Çetin, Ali Rıza Ener, Kemal Yılmaz, Nuri Aksoy, Halil Meyvalı, Mehmet Özdemir, Osman Aslan, Oktay Yel, Osman Çolak, Muharrem Kuru, Ömer Lütfü Uzunözmen, Hasan Yıldız, Abdullah Aşağıpınar ve Numan Çoban tarafından kuruldu. Kurucuların tamamına yakınının veto edilmesi ve ardından yeni isimlerin bildirilmesi ile bir kısım isimlerin yine veto edilmesiyle Ahmet Tekdal'ın genel başkanlığında partinin kuruluşu ancak tamamlanmıştır. Bu arada vetoların maksadı hasıl olmuş ve 3 Kasım 1983 tarihinde yapılan genel seçimlere Refah Partisi girememiştir.

Refah Partisi girdiği bütün seçimlerde oylarını sistematik bir şekilde artırarak kendisi için konan %10 seçim barajını 1991 yılında yapılan seçimlerde, Milliyetçi Çalışma Partisi ve İslahatçı Demokrasi Partisi ile yaptığı seçim ittifakı ile aşmıştır.

Refah Partisi “Kürt-İslamcı” bir parti olmanın yanı sıra büyükşehirlerde çok ciddi sonuçlar almış, Türkiye’nin kalbi İstanbul’un en güçlü partisine dönüşmüştür.

Refah Partisi’nin büyükşehirlerdeki bu gücünü ilk olarak Bedrettin Dalan ve Celal Doğan dile getirmiştir. Cumhuriyet tarihinin en büyük siyasi “ray değişimi” 1994 yılında yaşandı ve Osmanlı’nın payitahtı İstanbul, Cumhuriyet’in kalbi Ankara, Selçuklu’nun diyarı Konya, Mezopotamya’nın ihtişamlı şehri Diyarbakır, Karadeniz’in tarihî ve kadim şehri Trabzon, Ahmet Hamdi Tanpınar’ın “Beş Şehir”inden Erzurum, Refah Partisi tarafından kazanıldı. Başta Gaziantep gibi pek çok seçim bölgesi ya az bir farkla ya hileyle ya da bir kısım RP’li yöneticinin aymazlıklarıyla kaybedildi.

Türkiye ve müesses nizamın bütün aktörlerinin nutku tutulmuştu. Gaziantep RP’nin elinden hileyle alınmış, İstanbul ve Ankara alınmak istenirken Erbakan’ın, “Refah Partisi iktidara gelecek, adil düzen kurulacak. Sorun ne? Geçiş dönemi sert mi olacak, yumuşak mı olacak, kanlı mı olacak, kansız mı olacak, bu kelimeleri kullanmak bile istemiyorum amma, bunların terörizmi karşısında herkes gerçeği açıkça görsün diye bu kelimeleri kullanma mecburiyetini duyuyorum.” şeklindeki sözlerinin ardından Recep Tayyip Erdoğan ve Melih Gökçek ancak mazbatasını alabilmiştir.

İkinci siyasi deprem 1995 yılı genel seçimlerinde yaşanmış ve Refah Partisi bu seçimden birinci parti olarak çıkmış, “rejim partileri”nin tüm atraksiyonlarına rağmen RP’siz bütün ihtimaller denendikten sonra Necmettin Erbakan’ın başbakanlığında 54. hükûmet kurulmuştur.

Millî Nizam Partisi dışında hiçbir partisinin kurucusu olamayan Necmettin Erbakan’ın genel başkanı olduğu Refah Partisi iktidarda ve kendisi başbakan iken 16 Ocak 1998 tarihinde kapatılmıştır.

Refah Partisi’nin kapatılması ihtimaline karşın 17 Aralık 1997 tarihinde İsmail Alptekin ve 32 arkadaşı tarafından kurulan Fazilet Partisi, uzun süre yedek parti olarak kalmamış ve RP’li tüm milletvekillerinin katılımı ile önce TBMM’de grup kurmuş, kısa bir süre sonra da Recai Kutun’ın genel başkan seçilmesiyle siyasi arenada yerini almıştır.

Millî Görüş Hareketi’nin kimliksiz bir siyasi dil inşa eden partisi olan Fazilet Partisi kısa bir süre sonra 7 Mayıs 1999 tarihinde kapatılma davasıyla karşılaşmıştır.

Görev yaptığı dönemde Millî Görüş Hareketi’nin en önemli iki partisi için Anayasa Mahkemesine kapatma davası açan Vural Savaş, “ölümcül vuruşu”nun sonucunu ancak emekli olduğunda 22 Haziran 2001’de görebilmiştir.

Necmettin Erbakan’ın 4. partisi olan Fazilet Partisi, siyasi hayatımızda ancak 4 yıl varlık gösterebilmiştir. Millî Görüş Hareketi’nin en kısa ömürlü ikinci partisi olan Fazilet Partisi’nde, Hareket’in hiçbir partisinde yaşanmayan olaylar cereyan etmiş ve 14 Mayıs 2000 tarihinde yapılan Fazilet Partisi’nin ilk ve son kongresi, Necmettin Erbakan ve Recai Kutun ile Recep Tayyip Erdoğan ve Abdullah Gül’ün rekabetine sahne olmuştur.

Her ikisi de rejimin hışmına uğramış olan yasaklı Necmettin Erbakan ve Recep Tayyip Erdoğan’ın uzun süren birliktelikleri, Fazilet Partisi’nin kapatılmasıyla sona ermiş; Erbakan 20 Temmuz 2001 tarihinde Hareketi’nin 5. partisi Saadet’i kurdu; Recep Tayyip Erdoğan ise 14 Ağustos 2001’de Adalet ve Kalkınma Partisi’ni kurmuştur.

12 Eylül 1980 askerî darbesinde ve 28 Şubat Süreci’nde parçalanamayan Millî Görüş Hareketi bir kongre sürecinde ve partinin kapatılmasıyla birlikte yumuşak bir şekilde ikiye ayrılmıştır.

Recep Tayyip Erdoğan’ın liderlik ettiği Adalet ve Kalkınma Partisi; Ahmet Aktaş, Alaattin Büyükkaya, Ali Aydın Dumanoglu, Ali Babacan, Ali İhsan Arslan, Ali Yüksel Kavuştu, Ayşe Böhürler, Ayşenur Kurtoglu, Beyazıt Denizolgun, Binali Yıldırım, Burhan Kuzu, Bülent Gedikli, Cemal Kamacı, Ceyhun Yasemin Şimşek, Erdal Öner, Erol Oral, Fatih Recep Saraçoğlu, Fatma Bostan Ünsal, Güldal Akşit, Gürsoy Erol, H. Cüneyd Zapsu, Habibe Güner, Halil Caner Doğaneli, Halil Ürün, Haluk İpek, Hayati Yazıcı, İ. Mete Doğruer, İbrahim Reyhan Özal, İbrahim Çağlar, İdris Naim Şahin, İlhan Albayrak, İsmail Safi, İsmet Uçma, Lokman Ayva, M. Belma Sekmen Satır, M. Hilmi Güler, Mehmet Ali Bulut, Mehmet Aydın, Mehmet Özlek, Mehmet Sayım Tekelioğlu, Mehmet Yaşar Öztürk, Mevlüt Çavuşoğlu, Muammer Kaki, Muharrem Karşlı, Muharrem Tozçöken, Murat Mercan, Mustafa Öztürk, Mustafa Ünal, Nazif Gürdoğan, Nimet Çubukçu, Nur Doğan Topaloğlu,

Nuray Oral, Nurettin Canikli, Osman Nuri Filiz, Raşit Küçük, Reha Denemeç, Remziye Öztoprak, Sami Güçlü, Sema Karabıyık, Sema Ramazanoğlu, Serap Yahşi Yaşar, Süleyman Gündüz, Şaban Dişli, Tamer Özyeğitoğlu (Yiğit), Tayyar Altıkulaç, Yaşar Yakış ve Ziyaettin Yağcı tarafından kurulmuştur.

Millî Görüş partisi olmayan ama Millî Görüş kökenlilerin ağırlıkta olduğu isimler tarafından kurulan Ak Parti, 2002 yılında tek başına iktidar olarak Necmettin Erbakan'ın rüyalarını gerçekleştirmeye başlamıştır.

On binlerce belediye ve il genel meclisi üyesi, binlerce belediye başkanı, beş yüzü aşkın milletvekili, yüzlerce bakan, dört başbakan (Turgut Özal, Abdullah Gül, Recep Tayyip Erdoğan, Ahmet Davutoğlu), üç cumhurbaşkanı (Turgut Özal, Abdullah Gül, Recep Tayyip Erdoğan) çıkartan Millî Görüş Hareketi'nin ana kollarıyla birlikte tali bir kolu daha oluşmuş, Saadet Partisi'nde yaşanan gerilimli bir kongre sonrasında istifa eden Numan Kurtulmuş'un genel başkanlığında; Abdulaziz Tantik, Abdulhamit Gül, Abdulkadir Kırmızı, Abdulkadir Özel, Abdullah Arar, Abdullah Uzun, Abdullatif Evin, Abdülbaki Mert, Ahmet Akçay, Ahmet Bakcan, Ahmet Bilgin, Ahmet Cemil Tunç, Ahmet Demircan, Ahmet Erdoğan, Ahmet Feyzi İnceöz, Ahmet Gül, Ahmet Karavar, Ahmet Kuru, Ahmet Münir Yaşar, Ahmet Okur, Ahmet Sipahi, Ahmet Sünnetçioğlu, Akif Gürdoğan, Alaaddin Parlak, Ali Aktaş, Ali Öztürk, Alper Gencer, Arafat Salih Aydın, Arif Calban, Aslan Polat, Atif Özbey, Aydın Yardımcı, Ayhan Demir, Aynur Demiray, Bahri Zengin, Bahtiyar Aslan, Banu Atabay, Bekir Necati Şimşek, Beyhan Aslan, Birol Kiraz, Cafer Güneş, Cahit Başaran, Celal Kazdağlı, Cem Somel, Cengiz Çakmak, Cengiz Yücel Özek, Cevat Özkaya, Cezayir Ulukan, Çağrı Erhan, Çetin Yelken, Ebru Kurban, Ekrem Baki, Emine Arslan, Emine Uçak Erdoğan, Emre Bağce, Enis Başakın, Enüş Yaşar, Enver Bakırcı, Erdinç Yazıcı, Erol Dilaver, Erol Erdoğan, Erol Göka, Erol Pekcan, Ersan Erdoğan, Ethem Uludağ, Eyüp Kanar, Fethi Acar, Fikret Karabekmez, Filiz Kozan, Fuat Fidan, Furkan Torlak, Gönül Kafkas, Gülten Çelik, Hakan Poyraz, Halil Aydın, Halil İbrahim Karademir, Halil Yıldız, Halit Özel, Haluk Yavuzer, Haluk Zaim, Hasan Basri Aktan, Hasan Basri Sayı, Hasan Karaatli, Hasan Kaya, Hasan Tahsin Şengül, Hatice Aydın, Havva Karademir, Hayrettin Dilekcan, Hayrunnisa Kökbıyık, Hilmi Tanış, Himmet Reşit Ayhan, Hüsametdin Korkutata, Hüseyin Güleç, İbrahim Atıcı, İbrahim Bahar, İbrahim Durmaz, İbrahim Ertan Yülek, İbrahim Tenekeci, İlhami Güler, İlkur Karaaslan, İlyas Dönmez, İlyas Keskin, İrfan Gül, İrfan İlker Şanlı, İsmail Aydos, İsmail Karaduman, İsmail Küçükali, İsmail Zekai Kutun, İzzet Çelik, Kayhan Özdemir, Kazım Arslan, Kemal Albayrak, Kenan Altungök, Kenan Nuhut, Lütfü Esengün, M. Akif Ulusoy, M. Emin Aydın, M. Hayri Kırbaşoğlu, M. Kemal Şahin, Mahmure Boyalı, Mahmut Bilgiç, Mahmut Tandoğan, Maşallah Erkoç, Mehmet Akgül, Mehmet Batuk, Mehmet Bekaroğlu, Mehmet Güngör, Mehmet Kahraman, Mehmet Kayacan, Mehmet Sıddık Kara, Mehmet Timurağaoğlu, Miktaf Şahin, Muhittin Bal, Mukadder Başegmez, Murat Kacar, Murat Kargılı, Musa Akbal, Musa Demirci, Mustafa Alkayış, Mustafa Canbey, Mustafa Çetin, Mustafa Enesoğlu, Mustafa Namık Sinanoğlu, Mustafa Niyazi Yanmaz, Mustafa Özhüsrev, Mustafa Özkan, Mustafa Sinan Sungur, Mustafa Tekin, Mücahit Kanpolat, Mücahit Yanılmaz, Müfit Yüksel, Mükerrerem Levent, Naci Terzi, Nazım Maviş, Nazır Cihangir İslam, Necati Atak, Necdet Kutsal, Necip Fazıl Kurt, Nedim İlci, Nevzat Kulaoğlu, Nevzat Sudaş, Nezahat Albay, Niyazi Güney, Niyazi Karagül, Nurettin Aktan, Orhan Akıllıoğlu, Orhan Şişman, Osman Aktı, Osman İbrahim Baş, Ömer Genç, Ömer Özmen, Ömer Topaloğlu, Ömer Vehbi Hatipoğlu, Özlem Urgancıoğlu, Rahaf İncetahtacı, Rahmi Korkmaz, Rasim Arslan, Refaidin Şahin, Remzi Çakır, Rıza Yorulmaz, Sadık Kınıkoğlu, Saffet Topaktaş, Salih Kaçır, Saliha Sasa, Sami Dedeoğlu, Sedat Şenbay, Sefa Çöl, Selahattin Aydın, Selahattin Öztürk, Selami Yaşık, Semih Simitçi, Semra Ünsal, Serdar Akça, Serkan Acar, Serkan Yılmaz, Seyfullah Şahin, Sezen Karan, Sıtkı Abdullahoğlu, Sıtkı Cengil, Sıtkı Sayan, Sinan Hacinecipioğlu, Süleyman Bayraktar, Süleyman Danacı, Süleyman Metin Kalkan, Süleyman Pektaş, Şaban Şevli, Şahin Kılıçaslan, Şamil Tekir, Şefik Dursun, Şeref Malkoç, Tacettin Bilgin, Talha Köş, Teoman Kümbet, Teoman Rıza Güneri, Tuba Albayrak, Turhan Alçelik, Türker Saltabaş, Uğurhan Ergin, Ulya Silay, Ümmet Kandoğan, Vahit

Bıçak, Vehbi Kahveci, Veli Tolu, Yahya Coşkun, Yahya Çevik, Yaşar Buhan, Yaşar Yıldız, Yusuf Engin, Yusuf Tuna, Yusuf Türkmen, Zeki Kılıçaslan ve Ziyet Kır tarafından Halkın Sesi Partisi (HAS Parti) kurulmuştur.

Çok uzun ömürlü olamayan HAS Parti, 19 Eylül 2012 tarihinde AK Parti ile bütünleşmek amacıyla fesih kararı almıştır.

Fazilet Partisi'nin bölünmeye giden olaylı kongresinden sonra, Anayasa Mahkemesinin kapatma kararıyla “ayıpsız ayrılık” yaşayan Millî Görüş Hareketi'nin ana gövdesi Saadet Partisi olarak yola devam kararı almıştır.

Saadet Partisi, Recai Kutan'ın genel başkanlığında; Fethi Acar, Fehim Adak, Oya Akgönenç, Ali Akmaz, H. Olgun Akın, Mustafa Akkaş, Hasan Aksay, Tahir Akyürek, Turhan Alçelik, İsmail Alptekin, Necmettin Altay, Abdullah Arslan, Oğuzhan Asiltürk, Kazım Aslan, M. Kemal Ateş, Selami Ateş, İbrahim Atıcı, Doğan Aydan, Nezir Aydın, A. Sever Aydın, Necmettin Aydın, Cevat Ayhan, Mehmet Aykaç, Nimetullah AYTE, Enver Bakırcı, Mukadder Başegmez, Mehmet Batuk, Muzaffer Baydar, Mehmet Bekaroğlu, Saffet Benli, Halis Bilge, Ahmet Bilgin, Yakup Budak, Yaşar Canbay, Veysel Candan, Sıtkı Cengil, İsmail Coşar, H. İbrahim Çamlıdere, Süleyman Çalışkan, Turgay Çekin, Ahmet Çelik, M. Zeki Çelik, Hilmi Tanış, Ahmet Demircan, Musa Demirci, Ahmet Derin, Hayrettin Dilekcan, Avni Doğan, Ahmet Doğan, Lütfi Doğan, Ahmet Dökülmez, D. Ali Düzenli, Ömer Faruk Ekinci, S. Arif Emre, Fethullah Erbaş, Fikret Erçoban, Hüseyin Erdal, Lütfü Esengün, Abdülillah Fırat, Zülfikâr Gazi, Mustafa Geçer, M. Yaşar Göçmen, Ali Gören, Fethi Görür, Sacit Günbey, Mete Gündoğan, Ali Güneri, T. Rıza Güneri, Cafer Güneş, Yasin Hatipoğlu, Ömer Vehbi Hatipoğlu, Cemalettin Hınıslioğlu, Osman Hazer, Nedim İlci, A. Fevzi İnceöz, Cihangir İslam, Şerafettin Kabakçioğlu, S. Metin Kalkan, Mustafa Kamalak, Fikret Karabekmez, Hüseyin Karagöz, Temel Karamollaoğlu, Ahmet Karavar, Ali İhsan Kenç, Şerafettin Kılıç, Mustafa Kıraç, Mikail Korkmaz, Zeki Korkusuz, Hüsamettin Korkutata, Alaattin Köksal, Mustafa Köylü, Fahrettin Kukaracı, Numan Kurtulmuş, Cemalettin Lafçı, Şeref Malkoç, Abdulhaluk Mutlu, Hüseyin Mutlu, Ali Oğuz, Musa Okçu, M. Zeki Okudan, Abdülkadir Öncel, Osman Nuri Gönen, H. Hüseyin Öz, Mustafa Hasan Öz, Mehmet Özalp, Tefvik Özalp, Abdullah Özbey, Tuncay Özgönen, Murtaza Özkanlı, Latif Öz-tek, Suat Pamukçu, Metin Perli, Aslan Polat, Muhammet Polat, Ali Sezal, İlhan Sungur, Ahmet Sünnetçioğlu, Şaban Şevli, Sabri Tekir, Naci Terzi, A. Kadir Timurağaoğlu, Abdullah Topçuoğlu, İsmet Toprak, Ziyaettin Tokar, A. Cemil Tunç, Rıza Ulucak, Ali Vural, Lütfi Yalman, Niyazi Yanmaz, Şinasi Yavuz, Şemun Yılmaz, Osman Yumakoğulları, Ertan Yülek, Mustafa Yünlüoğlu ve Bahri Zengin tarafından 20 Temmuz 2001 tarihinde kurulmuştur.

Millî Görüş Hareketi'nin dördüncü, Necmettin Erbakan'ın içinde olduğu ve Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılan üçüncü partisi olan Fazilet'in siyasi terekesi böylelikle iki parçaya bölündü. Kurulduktan hemen sonra parlamentoda temsil edilen Saadet ve AK Parti 2002 yılı genel seçimlerinde taban tabana zıt sonuçlar aldılar. Saadet Partisi (%2,49 oy oranıyla) seçim barajını aşmaya bile yaklaşamazken AK Parti (%34,43 oy oranıyla) tek başına iktidar oldu.

Millî Görüş Hareketi'nin Cumhuriyet eleştirisi ve laikliğe çok sert itirazları rejimin elitleri tarafından sıkça cezalandırılmıştır. Millî Nizam Partisi (Kurucu Genel Başkan: Necmettin Erbakan), Millî Selamet Partisi (Kurucu Genel Başkan: Süleyman Arif Emre. Genel Başkan: Necmettin Erbakan), Refah Partisi (Kurucu Genel Başkan: Ali Türkmen. İlk Genel Başkan: Ahmet Tekdal. Son Genel Başkan: Necmettin Erbakan), Fazilet Partisi (İlk Genel Başkan: İsmail Alptekin. Son Genel Başkan: Recai Kutan), Saadet Partisi (İlk Genel Başkan: Recai Kutan ardından Necmettin Erbakan, sonra yeniden Recai Kutan, Numan Kurtulmuş ve Mustafa Kamalak), Adalet ve Kalkınma Partisi (Kurucu ve İlk Genel Başkan: Recep Tayyip Erdoğan ardından Ahmet Davutoğlu), Halkın Sesi Partisi (Kurucu Genel Başkan: Numan Kurtulmuş) gibi bu Hareket'ten beslenen ve İslami referanslarla siyaset dili tahkim etmeye çalışan siyasetçilerin tamamı bu cezalandırmadan az veya çok nasibini almıştır.

MSP'nin önde gelen 33 yöneticisi, 12 Eylül darbecileri tarafından yargılanmış, uzun hapis sürecinden sonra başta Necmettin Erbakan ve partinin ileri gelenleri beraat etmiştir. 28 Şubat Süreci'nde ise Necmettin Erbakan ve Recep Tayyip Erdoğan ağır cezalarla karşı karşıya kalmıştır.

Millî Görüş mensuplarının kurmuş olduğu toplam 8 partiden biri -HAS Parti- AK Parti'yle bütünleşmek için kendini feshetmiş, üç parti (Millî Nizam, Refah ve Fazilet) Anayasa Mahkemesi tarafından, biri (Millî Selamet Partisi) 12 Eylül darbecileri tarafından kapatılmış, Adalet ve Kalkınma Partisi ise iktidarda iken Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılmak istenmiş, “rejimin bekçilerinin” giyotininden son anda ancak kıl payı kurtulabilmiştir.

AK Parti tarafından yapılan düzenlemelerle partilerin kapatılmasının geçmişe kıyasla daha zorlaştırılması sayesinde, şimdilik Millî Görüş mensuplarının kurdukları AK Parti ve Saadet Partisi mevcudiyetini sürdürebilmektedir.

Yakın siyasi hayatımızın en çalkantılı dönemi, ülkenin İngiliz sömürge anlayışı ile idare edilmeye çalışıldığı 60 sonrasında, Batıcı elitlerle dindar ahaliyi temsil eden Millî Görüş Hareketi'nin mensupları arasında yaşanmıştır.

Babamın Millî Selamet Partisi Kilis Teşkilatının kurucuları arasında yer almasından dolayı bu Hareket'le aramdaki gönül bağı uzun bir geçmişe dayanmaktadır.

Bir kasaba ikliminde siyasi rekabetin yol açtığı çalkantıları bire bir yaşayan biri olarak, Millî Görüş Hareketi'nin hangi zorluklara muhatap olduğunu ilk elden gözlemledim.

Bir Anadolu kasabasında dahi müesses nizamdan beslenen ve sırtını ona dayayanlarla, olan bitene farklı ve kısmen de aykırı bir bakış geliştirmeye çalışan Millî Görüş Hareketi mensuplarının arasındaki rekabet ve yer yer çatışma, Türkiye'nin genel istikametinden varestе olmamıştır.

Sakallı bir insandan mühendis olamayacağı inancını taşıyan Anadolu insanının makûs talihini yenmek için ilginç bir şekilde “takunyalı mühendisler” canhıraş bir çaba göstermişlerdir. Dindar teknokratların başlattığı Millî Görüş Hareketi, elde ettiği tüm belediyelerde insanüstü bir gayret göstererek dindarların neler yapabileceğini Anadolu insanına göstermeye çalışmıştır. Dört koalisyon hükûmetinde yer alan Millî Görüş Hareketi, aynı zamanda, beş defa da tek başına iktidar olarak önce Türk halkı önünde ardından da küresel ölçekte iddia sahibi olmuştur.

Kahraman Emmioğlu'nun adını ben ilk defa Bahri Zengin'den duymuştum. Refah Partisi'nin Gaziantep il yönetiminin “ağır topları”, büyükşehir belediye başkanlığı için “ağır top” bir isim arıyorlardı.

Millî Görüş Hareketi'nin önemli bir “teknokrati”, Refah Partisi'nin İstanbul kurucu il başkanı Kahraman Emmioğlu 1994 yılında Gaziantep'ten büyükşehir belediye başkan adayı olduğunda kimse onun seçim kazanma ihtimalini gerçekçi görmüyordu.

Bu satırların yazarı da...

Kahraman Emmioğlu'nun Gaziantep büyükşehir belediye başkanlığına aday olduğu 1994 yılında bendeniz de Gökyüzü Yayın Grubunda görev yapıyordum.

Bütün şehrin favori başkan adayı Celal Doğan'dı.

1977 yılında yapılan genel seçimler öncesinde CHP Gaziantep İl Örgütünün ön seçiminde Ekrem Çetin'in ardından ikinci olan Celal Doğan, “Rakibim Refah!” demişti.

Bendenize hedef şaşırtma olarak gözüken bu siyasi öngörü, merkez partiler olan ANAP ve Doğru Yol partilerinin adaylarının performanslarıyla kısa zamanda bir öngörü olmaktan çıkmıştı.

Kahraman Emmioğlu'nun kulvar dışı bir siyasetçi olduğunu “Hint hacısıyım.” demesiyle fark etmiştim.

Zorlu geçen 1994 yılı seçimlerinde en büyük dezavantajı il örgütüne yeterince hâkim olamayıştıydı.

Seçimleri “Gökyüzü” gazetesinde şöyle özetlemiştim:

*Kahraman Emmioğlu ve Mehmet Bedri İncetahtacı; Mehmet Bozgeyik'e seçim kazandırdı. Mehmet Bozgeyik; Kahraman Emmioğlu ve Mehmet Bedri İncetahtacı'ya seçim kaybetti.*

Kahraman Emmioğlu, ilginç bir Şekilde, Necmettin Erbakan ve Recep Tayyip Erdoğan'ın zihin dđnyasında daha çok bir teknokrat olarak yer almıştır.

MSP'nin koalisyon ortağı olduğu üç hkmette önemli görevlerde bulunan Emmioğlu, İstanbul'da Recep Tayyip Erdoğan'ın ilk genel sekreteri olarak görev yapmıŐtır.

Sesini bulamayan, hak ettiği değeri görmeyen Emmioğlu'ndan Gaziantep ve Türk siyaseti yeterince istifade edememiŐtir.

Bunda Kahraman Emmioğlu'nun sert fitratı ve doğruları söyleme biçimi rol almıŐsa da “iltifata tabi olan marifet” yeterince ortaya ıkartılamamıŐtır.

Bir gönül ehli olan Emmioğlu, aslında grndğğnden de elebi bir fitrata sahip, içindeki çocuğu bytememiŐ dervif meŐrep bir mühendistir.

Duygusal, tepkisel, zaman zaman reaksiyoner hareket eden ancak sabırlı bir karaktere sahip Kahraman Emmioğlu'nun gönül dilinden söylediklerinden bir nehir söyleŐi kitabı hazırlamaya çalıştık.

Kahraman Emmioğlu'nun gönül ummanından dökülen ve bizim kalemimizle karŐılık bulan SU GİBİ GEÇEN YILLAR...

Bu söyleŐide emeği geçen dostlarım Hasan Yılmaz, Hamdi Kılıç, Zekeriya Akman ve oğlum Ali Burak'a medyunuŐkranım.

Ve elbette her İstanbul'a gidip gelmemde ulaŐımı sağlayan Selami Ertürk ve “dönemin sekreteri” Seda Ekiz'e teŐekkür etmeliyim.

*Ocak 2015 / Ankara*

*Yasin TOPALOĞLU*

## KAYBETMEK, HER ZAMAN KAYBETMEK MİDİR?

*Sayın Kahraman Emmioğlu, siz özellikle Millî Görüş kadrolarının lider isimlerindensiniz. Bugün Türkiye'yi yöneten kadroda görev alan pek çok ismin abisisiniz. Türk siyasetine yön veren, Türkiye'nin değişim tarihini yazan kadrodansınız. Merhum Özal ile DPT yıllarını paylaştınız. Merhum Erbakan ile İTÜ'deki hocalığından başlamak üzere, siyasi yaşamının son gününe kadar beraber oldunuz. Türk siyasi tarihinde kırılmadık rekor bırakmayan Recep Tayyip Erdoğan'ın siyasi hayatında belirleyici oldunuz ve ona yol arkadaşlığı yaptınız. Makine mühendisi olmanıza rağmen, merhum Şeyh Mehmet Zahid Kotku Hazretleri'nin de hem müridi hem de görünmeyen üniversitesinin öğrencisiydiniz. Tabii Türkiye kamuoyu sizi, 1994 yılında tanıdı. Çünkü siz 27 Mart 1994 tarihinde yapılan yerel seçimlerde, Gaziantep'te aslında kazandığınız bir seçimi kaybetmişsiniz. Orada uğradığınız mağduriyetle, gönüllerin başkanı olmuştunuz. Ben de söyleşimize sizi gönüllerin başkanı yapan o günden başlamak istedim. Çünkü ne zaman sizin isminiz anılrsa 27 Mart 1994 pazar günü akşamı Gaziantep Adliyesinde yaşanan olaylar aklıma gelir. Kahraman Emmioğlu'nun, "Evet bu şehir benim ellerimde olacak!" diye ikna olduğu sürecin yirmi dört saat akabinde, Gaziantep Adliyesinde bir şeyler yaşıyor. O gün Adliyede kiminleydiniz?*

O günlere şöyle döndüğüm zaman o karmaşada, özellikle Adliye binasının içerisinde bir taraftan ellerinde telsizle dolaşan Celal'in adamları, bir taraftan getirdikleri oy pusulası torbalarının sefaleti öncelikle beni çok üzmüştü. O an enteresan bir durumdu. Hatta bunun nasıl düzgün hâlde geleceğini çevremdeki arkadaşlarla istişare ettiğimde gördüm ki imkânı yok... Bunun düzenli hâlde olmasının imkânı yok ve bu düzensizlik, yine o anda gördüğüm ve hissettiğim; kasıtlı öyle bir düzensizlik var. Eğer düzenli olsa benim kazanmam çok daha mükemmel hâlde olacak; onu hissettim orada. O yüzden de torbaları verirken "Torbaları doğru dürüst teslim alın. Böyle açık torba mı olur? Nasıl oluyor da böyle getiriyorsunuz?" demişizdir. Ama gördüm ki durumu kontrol altına almak mümkün değil. Fakat buna rağmen o pusulalar -sandık pusulaları- okutulurken bir şey de dikkatimi çekti benim orada; pusulaların okunmasında... Sandık tutanaklarının pusulalarının okunup icmal tutanaklarına geçirilirken yalnız bir hâkime güveniliyor. Hâkim pusulayı okuyor ve oradaki tutanağa yazıyor.

*Mensubu olduğunuz Refah Partisi ve Millî Selamet Partisi hareketi çok organize; İttihat ve Terakki'den sonra bu topraklarda en iyi örgütlenmeyi başarmış bir hareket. Sandık müşahidinden adliyedeki temsilcilere kadar ciddi bir örgüt kurdu. Orada, aynı zamanda kendi örgütünüzün sandıklara hâkim olamayışına mı tanık oldunuz?*

Hayır, aslında şöyle: Sandıkta malumunuz bütün partilerin olduğu gibi, bizim partinin de temsilcileri var. Fakat tutanağı alan, oradaki sandık başkanına getiriyor. Orada işler düzgün yapılıyor. Herkes buna şahit oluyor. Çünkü sandık müşahitleriyle görüştüğümde hepsi sandığı teslim ederken mühürlü ve doğru dürüst verdiklerini söylüyorlar.

*Dediğiniz gibi, zaten müşahitler de var.*

Evet. Sandık tutanakları da var zaten. Tutanaklar perişan bir hâlde getiriliyor. Belli ki burada bir katakulli var. Ne oluyor? Sandık başkanının tutanakları getirmesi sırasında, adam kendine göre, aklına göre işlem yapıyor. Getirirken zapturapt altına almanın imkânı da yok. Nasıl yapabilirsiniz ki? Arabaya bütün müşahitleri doldurarak getiremiyorsunuz. Orada mühürlüyorsunuz, veriyorsunuz. Geliyor. Ama gelirken adam yolda gereken işlemini yapıyor. Sandığı, torbayı perişan ediyor.

*O zaman, orada iki türlü bir manipülasyondan söz ediyorsunuz.*

İki türlü bir manipülasyon var. Bir sandık başkanının yolda yaptığı manipülasyon var ki bilahare bazıları şunu ifade ettiler: "Yolda sizinle ilgili birçok reyleri çöpe atılmış gördük." dediler. Bir ikinci manipülasyon da sandık tutanaklarını icmal tutanağına aktarırken yapılan manipülasyon. Bunu hâkim yapıyor. Bilahare baktığımızda sandık tutanağında çok çarpıcı bir misaldir bu. Ben 100 oy almışım, Celal Doğan 1 oy almış. Sandık tutanağında böyle yazılı. Ama hâkim okurken Celal Doğan 100, Kahraman Emmioğlu 1 diyor ve icmal tutanağına böyle geçiyor.

*200 oy kaybettiniz.*

*İki yüz rey kaybetmiş oldum.*

*Celal Doğan bir tutanakla iki yüz oy kazanmış oluyor.*

*Tabir tamam.*

*Celal Doğan, iki yönlü kazanıyor. Hem rakibinden 100 oy sildiriyor hem kendine 100 oy yazdırıyor.*

Tam bir rezalettir. Aslında onun icmal tutanaklarına geçişinin mutlaka ve mutlaka müşahitler tarafından bir projeksiyonla yansıtılıp herkes tarafından görülmesi lazım ama bir görme durumu yok. Hâkim alıyor, okuyor, koyuyor. Böyle şey olur mu? Ama böyle. Neticede de böyle bir haksızlığın olduğunu ben gördüm, herkes de gördü, bizim arkadaşlarımız da gördü. Allah biliyor ya, bu yüzden Adliyenin önünde toplanan arkadaşların galeyana gelip infial yaratmalarından da korktum. Çünkü bizim arkadaşlardan bazıları silahlı gelmişlerdi. Celal'in adamları da silahlıydı ve beni çok daha önceden de ikaz etmişlerdi.

*Sizi kim uyardı?*

Dayımın oğlu, rahmetli babamın dayısının oğlu Muzaffer Vakvak, “Kahraman, dikkatli ol! Bu adamlar şer insanlardır, silahlılardır. Yarın herhangi bir şekilde sana suikast yapabilirler!” diye uyardı. Onun için benim arkadaşlarım da yanımdan ayrılmadılar. Eve dahi gelip giderken çok büyük bir kalabalıkla gelip gittik.

*Bu kritik durumda, emniyet sizinle ilgili koruma kararı almadı mı?*

Emniyet herhangi bir şekilde bizimle ilgilenmedi. Doğrusu, bizimle ilgilenen diye bir talepte de bulunmadık.

*Pazar günü saat beşte sandıklar kapandı. Oy verme işlemleri bitti. O saatlerde siz neredesiniz?*

*Biz o sırada dolaşıyoruz. Aynı zamanda ilk açılan sandıkların sonuçlarını öğrendik.*

*O anda başkan seçildiğinizi gördünüz mü?*

Sizin de ifade ettiğiniz gibi, doğrusu başkan olduğumu bir gün önceki turda görmüştüm. Çok enteresandı; o turda bütün herkes sanki “Emmioğlu Emmioğlu” diye el uzatıyordu. Özellikle çocuklar olmak üzere, büyük kalabalıklardan ilgi görüyordum. Şunu çok iyi biliyorum; bir ülkede çocuklar ve kadınlar eğer sizin tarafınızı tutuyorsa orayı mutlaka kazanırsınız. Buna ben şahit oldum. Hele o Almacı Pazarı hadisesini de hiç unutamiyorum.

*Almacı Pazarı'nda ne oldu?*

Almacı Pazarı'nda beni gören insanlar, uzaktan koşarak geliyorlar; sanki ben kurtarıcıyım. Adamlar benimle el sıkışmak için bana doğru koşuyorlar. Her taraftan adamlar geliyor. Bu durumu görünce Nurettin Aktaş (Allah selamet versin.) “Mübarek olsun, sen aldın ve belediye başkanımız oluyorsun. Çünkü bu durum, bu manzara her insana nasip olacak bir durum değildir.” demişti. Doğrusunu Allah biliyor ya, ben de “Tamam, bu işi bitirdik!” dedim.

*Tabii Adliyedeki manzarayı görünce ümidiniz kırıldı. O an endişelendiniz mi?*

Evet endişelendim ama endişemi çok da dışarı vuramadım. Vursam, Allah korusun, infiale sebep olacak ve bir dövüş kopacak. Hani benim de kulağıma üfledikleri için daha önceden böyle bir zalimane karşılaşma olur diye endişelendim ve fazla da üzerine gitmedim doğrusu.

*İki aya yakın bir süre seçim kampanyası yaptınız. Kampanyanın kısa aralıkta olmasının bir nedeni, sizin adaylığa zor ikna edilmeniz.*

*Doğru, çok zor ikna edildim.*

*Hatta mümkünse gelmemek de istiyorsunuz. O anda patronunuza da “İnşallah bu teklifi kabul etmem. Burada işleri biraz düzene koydum.” diyorsunuz. Sonuçta sizi adaylığa, dava memur kılıyor. Peki Antep'e geç gelmeniz kampanyanın finaline tesir etmiş midir?*

Oraya gitme kararı verdiğimiz zaman -Allah biliyor ya- sırf bir vazifeyi ifa etmiş olmak üzere hareket ettik. Çünkü Antep'te Celal Doğan'ı o kadar çok büyütmişlerdi ki...

*Celal Doğan'ın isminin abartılması sizi endişelendirdi mi?*

Beni endişelendirmekten ziyade, bizim orada seçimi almamız kolay değil hatta mümkün değil gibiydi. Çok kolay olmadığını düşünerek Antep'e gittik. Antep'e gider gitmez ilk işim önce bir anket çalışması yaptırmak oldu. Malum o maarifin köşesine bir adam koyduk, orası çok enteresandı, numune alma tekniği yönünden en iyi yerdir orası. Gelenden geçenden soruşturuyoruz; benim aldığım oy takriben yüzde 2 bile olmuyor. Yüzde 98 Celal Doğan olur diyor. Benim aldığım bir vazifeyi yapmayacağım demek gibi bir lüksüm yok. Bu aynı zamanda bir huy meselesidir. Madem bu vazifeyi üzerimize aldık, bu vazifeyi bihakkın yerine getirebilmek için elimizden gelen gayreti göstermeliyiz. Artık o noktaya geldik. O zaman yapılacak neler var ise yapacağız. Mesela ilk yaptığım iş, çevremi takip etmek oldu. Gittiğimde teşkilat ikiye ayrılmıştı. Çalışan insanlar, çalışabilecek kabiliyette insanlarımızın pek çoğu öbür grupta, beni karşılayanların grubunda değil. Bunların birleştirilmesi lazım ki ben güçlü olarak yoluma devam edeyim. İlk işim de onları ziyaret etmek oldu. Tek tek bu konuda önde gelen kardeşlerimizi ziyaret ettim, onları ikna ettim. Allah razı olsun, onlar ikna oldular. Çevremde toplandılar ve biz harekete öyle başladık. Rabb'im de yardımcı oldu ve güzel bir çalışma yapıldı doğrusu.

*O dönem Gaziantep'te yaşadığım için, Celal Doğan'ı yakinen takip ediyordum. Dönemin iki güçlü partisi vardı; Cumhuriyet Halk Partisi ve Doğru Yol Partisi. Celal Doğan bir kurgu anlamında "Rakibim Refah Partisi!" diyor. Bunu mütemadiyen söylediği için, ben bir manipülasyon yaptığı kanaatindeyim. Oysa daha sonra, "Adam inandırıcı olmadığı için doğru söylediğinde bile şüpheli yaklaşıyorsunuz." diyorsunuz. Bu açıdan siz o günün Antep kamuoyuna nasıl baktınız?*

Biz gittiğimizde gördük ki Celal Doğan hakikaten Antep'e hâkim görünüyor. Aslında bizim parti ile birlikte diğer partilerin de adamın yanında ciddi esamesi okunmuyor. Seçimin sonucunu belirleyen unsur Cumhuriyet Halk Partisi değil, Celal Doğan'ın şahsı. İlk gittiğimde ben dâhil, diğer partiler, parti olarak var ama isim olarak hiçbiri göz doldurur vaziyette değildi. Ama zaman içerisinde işte görüşmelerimiz, konuşmalarımız farklı bir hava meydana getirdi. Şunu söyleyeyim; Celal Doğan "Benim rakibim Refah Partisi!" derken elbette politika yapıyordu. Böylece diğer partiler daha güçlü olabilir kanaati içerisinde beni hedef göstererek diğerlerini küçültmeye çalışıyorlar, onları ekarte ediyorlar. Ama dediği oldu. İşin enteresan tarafı, Allah'ın lütfu ve hakikaten çalışmalarımız, söylemlerimiz insanlara tesir etti. Allahuteala'nın bir lütfu oldu yani. Orada çalışmaya başladıktan iki hafta sonra tekrar bir anket yaptırdım. Baktım yüzde beş altıya çıkmışım. Bu kadar kısa zamanda beş altı, muazzam bir yükseliş. Bir anda oylarım yüzde yüz arttı. Yüzde yüzden fazla rey almışım. Beraber yola çıktığımız arkadaşlara "Bu iş tuttu arkadaşlar. Biz burada çok güzel netice alacağız. Onun için gayretlerimizi biraz daha sıklaştıracamız. Daha da yoğun bir çalışmanın içerisine gireceğiz. Allahuteala da bize verecektir." dedim. Hakikaten çok gayretli bir çalışma yapıldı. Hepsinden Allah razı olsun. Parti elemanlarının hepsi gayretli bir çalışmanın içerisine girdiler.

*Orada görünen rakibiniz Celal Doğan olsa da bir de görünmeyen ve sizinle rekabet eden Mehmet Bozgeyik gibi bir rakibiniz var.*

Yoo! Onu öyle söylemek doğru değil. Benimle rakip değil. O aslında şu düşüncede; eğer büyükşehirde aday daha iyi çalışırsa kendisi biraz daha fazla oy alır. Benim kazanmam kazanmamam onun için pek mühim değil.

*Ama Şehitkâmil'de size oy vermeyen 4 bin kişilik bir kitle var.*

O ikinci, 1999'da tam belli oldu o. Birincisinde pek öyle değildi. O kadar değildi, fazla bir fark yoktu. Ama bir fark vardı. Yani ilçe belediye başkanıyla, büyükşehir belediye başkanı arasında bir fark var. Var da bu fark neden? Burada tabiatıyla Mehmet Bey'in oradaki çalışmalarının daha dar çerçeveli olması sebebiyle de diyebiliriz. Biz bazılarını ulaşamadık mı acaba, ondan dolayı mı diyebiliriz. Onu ayıklamak çok güç ama belli ki ilçe belediye başkanımız, adayımız bu konuda daha ziyade kendisini tanıtmaya çalışmış, onu da normal görüyoruz.

*Siz kampanya sırasında üslup itibarıyla bu işlere fevkalade nezaketle yaklaşıyorsunuz. Merhum Antep milletvekillerinden Ayvaz Gökdemir "Siyaset evliya oyunu değildir." derdi. Ben o günlerde mahallî bir gazetede yazıyordum.*

Ama şeytan oyunu da değil. Öyle yapmak, siyaseti dejenere etmek demektir ve yanlıştır. Ben sürekli insani boyutlarda ve insani değerlere uygun olarak siyasetin yapılması taraftarı oldum. Bana göre, siyaset insani değerlere uygun olmak zorundadır.

*Daha önce belirttiğim gibi ben o günlerde mahallî bir gazetede şöyle bir yazı yazdım ve başlık attım: “Mehmet Bozgeyik, Kahraman Emmioğlu ve Mehmet Bedri İncetahtacı’ya seçim kaybettirdi. Kahraman Emmioğlu ve Mehmet Bedri İncetahtacı, Mehmet Bozgeyik’e seçim kazandırdı.”*

Tabii onun maksadını bilmek güç. Fakat şunu söyleyeyim; bizim büyükşehir belediye başkan adaylığı sırasındaki çalışmalarımız Mehmet Bozgeyik’e yaramıştır. Hiç şüphe yoktur ve Mehmet Bey de bu işi biliyordu ve onun için bizim üzerimizde çok ısrarlı olmuştur.

*Burada konu Bozgeyik değil ama her şeyin büyüğüne talip olan Mehmet Bey, 94 seçimlerinde mütevazı olduğu için mi Şehitkâmil’e aday oldu? Yoksa çıkacak sonucu öngöremediği için mi?*

Tahmin ediyorum öngöremediği için. Yoksa mutlaka talip olurdu. Hatta kendisine “Mehmet sen orada belediye başkanlığı yapmışsın. Bana ricacı olarak geldiklerinde sen orada kendini ispat ettin. Niye büyükşehire oynamıyorsun? Büyükşehire oynamak senin hakkın.” demiştim. “Yok yok, büyükşehire biraz kalibresi yüksek bir insan gelmesi lazım.” dedi. O zaman anladım ki yaptığı bir araştırma var ve bu araştırmada büyükşehire olmuyor, gelmiyor, yani kazanamayacak. Onun için elbet de bu normal bir siyasettir. Gaziantep’e mutlaka belediye başkanı olacağım diye aday gösterilmedim. Orada bir boşluk vardı, “Bu boşluğu kim doldurur?” diye araştırma yaptılar. Gaziantep’te Celal Doğan’ın karşısına çıkabilecek cesaretle, fikrî yapı yönünden güçlü birini aradılar. Baktılar, Bahri Zengin ve Kahraman Emmioğlu var. Evvela Bahri Zengin’e gittiler. Yazdığı kitap vesaire sebebiyle, Bahri benden biraz daha şanslı idi. Tabii, Bahri teklifi kabul etmedi. Kilis-Gaziantep rekabeti sebebiyle, bir taraftan da Bahri’nin aday gösterilmesi Gaziantep’in de işine gelmedi. Geriye tek bir aday kaldı, ben. Diğerlerine gittikleri zaman zaten kabul etmediler. Çünkü siyasetin içinde olanların yüzde 98’i kazanacağına oynar. Yüzde 2 gibi, benim gibi insanlar kazanma, kazanmama derdinde değil, bizim kazancımız Allahuteala’nın rızasıdır. Benim esas görevim tebliğdir. Bunu bir vesile addetmişimdir. Onun için girmişizdir. Bizim kazancımız odur. Bazen kazanmak nedir diye soruyorum. Kazanmak, şu dünyanın üç kuruşluk zamanı içerisinde elde edilen başarı manasına gelmez. Esas olan, Allahuteala’nın rızasını almak için gereken çalışmaları yaptın mı yapmadın mı? Esas olan odur.

## 1994’TE SEÇMENİN VERDİĞİ MESAJ ANLAŞILDI MI?

27 Mart 1994 seçimlerinde Gaziantep’ten büyükşehir belediye başkanı adayı olmadan önce İstanbul’da yaşıyordunuz. İstanbul’da da hayatınız politika üzerine şekillenmiş durumdaydı. Rahmetli Özal’ın rahleitedrisinden geçmiş, dönemin iktidarını tanıyan bir kişiydiniz. O yıllarda, Bedrettin Dalan, tıpkı Celal Doğan gibi, mütemadiyen “Refah geliyor!” diye halkı korkutmaya çalışıyordu. Türkiye, 1991-94 yılları arasındaki hadiseleri sanki okuyamadı. Toplumun temel parametrelerinin, beklentilerinin, yaklaşımlarının değiştiği o dönemi siyaset yapıcılar bir miktar ıskaladı mı?

Biz ıskalamadık; onu bizimle olmayanlar ıskaladı. Bir noktada onlar da ıskalamadı. Bazıları bana 1991 senesinde yazılan bir kitap getirdiler. İrticai faaliyetlerin hızının artışı ve neticede on seneye kalmadan bunların iktidar olacağı konusunda bir hesap yürütüyor. Şimdi ismi aklıma gelmeyen o kitabın yazarı, meşhur biriydi. Onlar da farkındaydı. Bu aslında tarihî bir gelişimdir. Bu ülkenin insanının temelinde bizim fikriyatımız yatıyor. Biz bunu biliyoruz. Çünkü daha önce, ta 1969 Konya Harekâtı’nda Konya köylerinde gördüğüm ışıltı, 1970’lerde Millî Nizam Partisi’nde İstanbul’da gençlik başkanı olarak dolaştığımda, Millî Selamet Partisi’nde bulunduğum sırada yaptığım müşahedelerimde ve Refah Partisi’nde... Hepsinde gördüm ki bu milletin asıl geleceği yer budur. Yani Refah zihniyeti, Selamet zihniyeti. Ama sosyal meselelerde bir atalet vardır. Bu ataletin yenilmesi için zaman lazım, çalışma lazım. Elhamdulillah bu çalışmalar yapıldı. 91’de karşı taraf bu çalışmalarımızı gördü. Onların irtica dediği hadisenin, aslında millî değerlere sahip bu milletin yükselmesi için gerekenlerin yapılması olduğunu biz biliyoruz. Onlar da biliyorlar ama elbette onlar bu konuda bizim anlayışımızda değiller. Ama 1991 senesinde onlar bunu gördüler. Biz daha önceden gördük bunu. Dediğim gibi, bırak 1969’u bu fakir, bu meseleyi 1959’da Milliyetçiler Derneğine girdiğinde gördü. Orada genç olarak çalışmalar yaptığımız zaman, halkımızın bu fikriyata olan yatkınlığını gördük. Har var ama bu ateşin üzeri küllenmiş. Bizim vazifemiz bu küllü almak idi ve bununla ilgili çalışma yaptık; küller alındı ve har meydana çıktı.

Aslında onların bazıları bizi yanlış okudular ama doğru okuyanlar da vardı. Nitekim 1991 yılındaki kriz, milletin çektiği perişanlık ve Türkiye’nin o şartları içerisinde halkın zihniyetinde bizim söylemlerimiz etkili oldu. 1993-94 senesine gelindiğinde artık sosyal atalet yavaş yavaş yenilmeye başlanmıştı. Biz eğer daha hızlı bir çalışmaya girişseydik... Kâfi çalışmamız olduğu kararında değilim, onu söyleyeyim... Hatta biz Hoca’ya birazcık da hafif bozuk çalarak “Hocam, niye çalışmıyoruz tam olarak? Siz daha fazla rey almak mı istemiyorsunuz?” bile demişizdir.

*Bu, genel anlamda, Erbakan Hoca’nın zaman zaman parti listelerini açıklarken iddiasız isimleri tercih etmesiyle ilgili seslendirilir. Siz bunun müşahhas bir karşılığını gördünüz mü?*

Gördüm mü? Onu söyleyeyim. Mesela birçok yerlerde yapılacak olan konuşmalar iptal edildi. Konuşulmadı.

*Sayın Emmioğlu, orada o zaman Hoca neyi gördü?*

Bana öyle geliyor ki Hoca şunu gördü; eğer biz çok daha büyük bir kitleyle gelirsek çok daha büyük bir dirençle ve sıkıntıyla karşılaşırız. Haklıydı da aslında, onu da söyleyeyim. Malum 1995’te 154 kişiyle gelmiştik parlamento. 1994 mahallî seçimlerinde de bunun işaretleri verilmişti.

*Tabii orada şöyle bir durum var; merhum Erbakan Hoca frene basıyor.*

Evet, biraz frene basıyor.

*Hoca, 1994 yılında TBMM’de yaptığı bir grup konuşmasında, ilgili yere -neresiye- “Kanlı mı olacak, kansız mı olacak? Buna siz karar vereceksiniz.” diyor. Daha o günlerde, İstanbul belediye başkanlığını kazanmış Erdoğan’a ve Ankara belediye başkanlığını kazanmış Gökçek’e mazbataları verilmiyor. O mesajın tonlaması üzerine bu iki ilin Refah Partisi’ne verilmesi tescil edildi. Bir taraftan böyle celaletli bir Erbakan profili var, öbür taraftan frene basan bir Erbakan var.*

İşte bana göre Hoca bu işi ayarlı yaptı. Yani o da lazımdı, o da lazımdı... Bunu yaparken birinin diğerine sıkıntıya sebep olacağı inancında olduğunu zannediyorum. Benimki bir tahmindir.

Çünkü bizim gördüğümüz bir taraftan hakkımız olanı alacaktık, bir taraftan da bu işin çok fazla birdenbire büyümesini istemeyecektik. Bu durum iyi mi olmuştur, kötü mü olmuştur? Orası bana göre münakaşalıdır. Ancak keşke ben birazcık daha bu konuda Vehbi Dinçerler'in tabiriyle -doğrusu ben ihtilalci bir düşünceye sahibim-varsın olsun ve biz bu işi, çerçeveleri patlataydık.

*Bir gerçek var ve bu gerçekle ne kadar erken yüzleşirsek daha makbul olur.*

Bana göre bu daha makbul. Evet bana göre öyleydi ama olmadı. O ne zaman oldu? Bu hadise ertelene ertelene, 2002'lerde oldu. Tayyip hadisesiyle bu ortaya çıkmış oldu ve şunu da söyleyeyim; 91 senesinde o adamın yazdığı kitap gerçekleşti de.

*10 yıl içerisinde gerçekleşti.*

10 yıl içerisinde o yüzleşme gerçekleşti ve Refah Partisi iktidar oldu. Kabul etmek lazım, bunlar iyi görmüşler bu işi.

*İstanbul Büyükşehir Belediyesi genel sekreteri olarak zaman zaman Gaziantep'i ziyaret ediyorsunuz ve televizyonda insanlara "Gerçek belediye başkanınız konuşuyor." diyorsunuz. Yeniden Adliyeye geldiğimiz zaman, uykusuz geçirdiğiniz birkaç gün içerisinde, kendinizi belediye başkanlığınız elinizden gasp ediliyor gibi mi hissettiniz?*

Doğrusu çok üzüldüm. Üzülmedim desem yalan olur. Özellikle şuna üzüldüm; reylere sahip çıkamamış durumda olduk. Yani halkın bize tevdi ettiği görevi yapamamış duruma geldik. Bu da ne yazık ki mücadeleyi, özellikle parti olarak mücadeleyi başarılı yapamadığımız için oldu. Partim beni o sırada gereğince tutmadı ve gereğince bu mücadelede bize güç vermedi.

*Burada Şevket Kazan'ı anmak gerekiyor sanırım.*

*Maalesef...*

*Refah Partisi Genel Merkezini sorumluluklarını ikmal etmemekle suçluyorsunuz. Genel merkez, bir belediyeyi, bir büyükşehri daha almamak için sanki ihmalkâr davranıyor.*

Anlaşılr gibi değil! Allah rahmet eylesin, Necmettin Bey epey bir zaman sonra "Aaah!" demiştir. "Bilseydim böyle olduğunu, nasıl yaptı bunu Şevket Kazan?" demiştir. Demiştir ama iş işten geçmişti.

*İş işten geçmişti! O sırada Necmettin Bey yok muydu? Görmüyor muydu olup bitenleri?*

Ha! Görüyordu. Ama niye üzerinde bu kadar durmadı. Benim için de bu durum meçhuldür. Bizim hanım çok üzüldü buna. "Yahu! Sana kimse gelmiyor, kimse haber vermiyor, kimse elinden tutmuyor, yalnız kaldın sen!" dedi. Allah razı olsun, o sırada Hüseyin uğraşüyor. Beraberce oturduk, bütün sandık pusulalarını tek tek yeniden gözden geçirdik. İcmal tutanaklarıyla karşılaştırdık. Bütün aksaklıkları çıkarttık. Bu kadar manipülasyona rağmen, tahmin ediyorum iki bin rey kadar gene öne geçtik.

*Her şeye rağmen!*

Evet, her şeye rağmen. Çok enteresan bir durum. Eğer söylenenlerin yüzde yirmisinin doğru olduğunu kabul edersek bu durumda benim herhâlde 10.000 rey ileride olmam gerekiyor. Kaldı ki demokraside bir reyle bile öne geçersin. Biz ise elimizdeki tutanaklarla 2.000 civarında reyle net olarak öne geçtiğimizi gördük.

*Genel merkez ne yapıyor o sırada?*

Genel merkez, ne adam gönderdi ne bununla ilgili doğru dürüst bir çalışma yaptı. Sonradan yaptığımı söyledi ama iş işten geçti.

*Sizin için orada asıl endişe verici olan, bir toplumsal çatışma çıkması ihtimali miydi?*

Doğrusu çok korktum. Adamların gözleri kara. Benim adamlarımın içinde de gözleri kara olanlar vardı. Beni gördükçe hâlâ söyler bizim Tatlıcak'taki Müslüm kardeşim. Adamlar bu haksızlığa dayanamayıp rahatlıkla fevri bir harekette bulunabilirlerdi.

*O dönemde MHP Gaziantep il başkanı, "Bıraksalardı biz Adliyeyi yaksaydık!" türü şeyler söylüyor.*

Ben çok üzülüyorum onlara; onlara acıyorum da aslında. Onlar zavallılık yaptılar aslında, tam bir zavallılık yaptılar. Boş ver oraya girmeyelim...

*Evet, 27 Mart seçimleri oldu ve Adliyedeki süreç u dört gün içerisinde netleşti. O sürede sizi, yavaş yavaş kaybettiğinize alıştırdılar.*

Kabul etmemeye çalıştık ama süreç bizi kabule zorladı.

## GAZİANTEP’İ KAYBETTİ, İSTANBUL’U KAZANDI

*1994 yılında Gaziantep belediye başkanlığınız, bir şekilde engellendi. Bugünden geriye dönüp baktığınızda, “Ben o şehre çok şey katardım!” dediniz mi? Nitekim Ankara, İstanbul, Konya, Erzurum, Trabzon gibi yerlerde Refah Partili belediyelerin neler yaptığını gördüğümüz zaman, hem siz hem Gaziantep kaybetti diye düşünüyorum.*

Tabii onu söylemek benim edebime aykırı. Yalnız şunu söyleyeyim, eğer belediye başkanı olsaydık, tam bir dürüstlikle, şehrin çehresini değiştirecek çalışmaları yapacağıma inanıyordum. Çünkü bunun için kâfi miktarda tecrübem vardı. Gerek mimari yönden gerekse kültürel yönden Gaziantep’te çalışma yapılması gereken birçok boşluk vardı. Ümit ediyorum, bunların hepsini de Allah’ın izniyle yapabilecektik ve Gaziantep’e yeni bir nefes olacaktık. Ama kısmet değilmiş.

*Galiba size belediyeçilik de nasip olmuyor.*

Yoo, ben 94’te İstanbul Büyükşehir Belediyesinde bir buçuk yıl genel sekreterlik yaptım. Bizim oradaki o bir buçuk sene içerisinde, fevkalade kıymetli bir çalışma oldu. Bütün lisanlarda “Her başarı zordur.” diye bir tabir vardır. Orada da bizim büyük bir metropolde ilk işimizdi. Burada ciddi bir şekilde düzenin kurulması lazımdı. Biz bunu başardık. Allah razı olsun Tayyip Bey’in güçlü bir idaresi, bize verdikleri yetkiler bunu başarmamızı sağladı.

*İstanbul Büyükşehir Belediyesinde nasıl bir şey oldu? Önce başkan sizsiniz, o sizin yardımcınız. Sonra kendisi belediye başkanı, siz yardımcısıdır.*

Bu çok hoş bir şey aslında, takdiriilahi hatta. Hem talip olduk yani. Doğrusu çok da güzel oldu. Allah selamet versin, İstanbul Büyükşehir Belediyesi genel sekreterliğini bana teklif ettiğinde “Derhâl!” dedim. Eve geldim, hanıma “Ben genel sekreter oluyorum.” dedim. Hanım “Sen ne yapıyorsun ya! Sen, Tayyip Bey’in sekreteri mi olacaksın?” dedi. Tabii sekreterliği o manada alıyor. Hâlbuki çok mübarek bir hizmetti ve elhamdülillah çok da güzel çalışmalar yaptık. O çalışmalar hâlâ söyleniyor.

*Yukarıdan aşağıya kariyer geçmişinize baktığımızda genel sekreterlik anladığım kadartıyla en memnuniyetle yaptığınız iş olmuş.*

En çok severek yaptığım bir iş.

*Milletvekilliğinden de mi önemli?*

Aslında bana sorsan milletvekilliğine hiç dönüp bakmazdım.

*Geçmişte yaptığınız müsteşar yardımcılıklarınız, teşvik uygulama başkanlığı filan o kadar önemli değil miydi?*

Mesela, teşvik uygulamada bir fonksiyon ifa ediyorsunuz. Ama belli bir noktada kısıtlı. O da çok güzel bir hizmetti. Sanayi bakanlığı müsteşarlığına vekalet ettik, ağır sanayi koordinatörlüğünü yaptık. Elhamdülillah, bütün buralarda, Türkiye’mizin sanayileşmesiyle ilgili gayretli çalışmalarda bulunduk. Bu genel sekreterlik, çok enteresan bir konumda iken bize gelmiş oldu. Bir kere KOSGEB dediğimiz büyük bir teşkilatın idaresinden büyük bir tecrübeyle geldim ben. Sanayi Bakanlığını idare etmiş olarak geldim genel sekreterlik görevine. Sanayi Bakanlığına geldiğimde böyle bir tecrübem yoktu. Birçok aksaklıklarımı orada gördüm. Eksikliklerimi, neler söyleyeceğimi, bakanla olan münasebetlerimin nasıl olması icap ettiğini, her şeyi orada öğrendim. İstanbul Büyükşehir Belediyesi de bir devletti aslında. Kabul etmek lazım, efendim, cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan’dı, başkanı da Kahraman Emmioğlu oldu.

İstanbul’da proje çalışma yönünden gayya kuyusu gibi hizmet var. Müteahhitlik yapmışım, akademisyenlik yapmışım, idarecilik yapmışım, ticaretle uğraşmışım. Bunların hepsinin kullanılabileceği bir alan genel sekreterlik. Bu Allah’ın bir lütfü. Herkese nasip olacak bir görev değil. Onun için çok sevdim doğrusu genel sekreterliği, iyi de çalıştım ve çok da netice verici çalışmalar yapıldı.

*Siz edindiğiniz bütün bilgi ve tecrbenizi uygulama sahası buldunuz. Çünkü 1994 yılında İstanbul'da bir zihniyet dönüşümü yaşıyor. Bir dönem kapanıyor, yeni bir dönem açılıyor. Siz de o dönemin mimarlarındasınız. Günümüz İstanbul'unun pek çok planı o dönemde mi yapıldı?*

Tabii! Allah razı olsun, bu işe fevkalade hazırlıklı olarak Tayyip Bey var başta ve kendisiyle eş çalışabilecek, rahat çalışabilecek, birbirimizi anlayacak gemişı olan, birbirimizin huyunu bilen insanlar olarak, bir ekip kendiliğinden teşekkül etti en üstte. Bu da Allah'ın bir lütfudur.

## TAYYİP ERDOĞAN İLE YOLLARI NASIL KESİŞTİ?

*Recep Tayyip Erdoğan'ın, Türk siyasi hayatında olduğu kadar, sizin geçmişinizde de önemli bir yeri var. Tevafuk eseri kesişen yollarınız, uzunca bir süre beraber gidiyor. Siz Tayyip Erdoğan'ı ilk nerede gördünüz? Onu ilk gördüğünüzde ne düşündünüz, ne hissettiniz?*

Doğrusunu söylemek gerekirse Tayyip Erdoğan'la geçmişte nerede karşılaştığımızı hatırlayamıyorum. Ama 84 senesinde bana Refah Partisi il başkanlığını kurma yetkisi verildiğinde tanıştık sanıyorum.

*Merhum Necmettin Erbakan Hoca o zaman yasaktı ve Ahmet Tekdal genel başkanıydı. Tabii, siz siyasi yasaklı değilsiniz. Aynı zamanda 12 Eylül'ün veto edilenler listesinde de yoksunuz ve oradan kurucu il başkanı yetkisini aldınız.*

Evet, Refah Partisi İstanbul İl Başkanlığı kurucu yetkisini bana verdiler. Hoca telefon etti ve “İl başkanlığını kuracaksın.” dedi. Biz hemencecik liste tanzimi ile ilgili çalışmalara başladık. Hemen yanımızdaki, önümüzdeki arkadaşlara “Partinin kuruluşuyla ilgili olan bütün arkadaşları bir bir toplayın ve onlarla bir görüşme yapalım.” dedik. Benim ilk ciddi temasım o toplantıda oldu. O toplantıya Tayyip Bey de gelmişti.

*MSP'nin iktidarda oluşu sebebiyle siz 70-80 arası Ankara'da bürokrasiyle ilgilisiniz. Dolayısıyla Sayın Erdoğan'ın, MSP Beyoğlu ilçe başkanlığını ve gençlik kolları başkanlığını biliyorsunuz.*

Ben, daha önceden, mesela 73'e kadar olan dönemde Millî Selamet Partisi yönetim kurulundayım. O dönemde meydanda Tayyip Bey yoktu. 73'ten sonraki dönemde var. Onda da ben Ankara'dayım. Ondan dolayı bilmiyorum.

*O dönemde siz Sanayi Bakanlığında ve İstanbul'da Refah Partisi il yönetimini teşekkül ettireceksiniz. İstanbul'da Tayyip Erdoğan da var. Henüz genç bir adam. O sizi biliyor, siz de onu biliyorsunuz.*

Evet doğru. Ama ilk kurucu listesine ismini yazamıyoruz. Çünkü o da yasaklılar listesinde. Kurucular listesini doldurduk, verdik ve çalışmalara başlayacağız. “Arkadaşlar çalışma yapacağız, bana kim yardımcı olur?” dediğim zaman Tayyip Bey Allah razı olsun çıkageldi. “Ben çalışmaya hazırım abi.” dedi. “Allah razı olsun.” dedim. Başka iki üç arkadaş daha oldu, biz çalışmalara başladık. Birlikte çok sıkıntılar çektik.

*Tayyip Bey'in geçmişini biliyorsunuz. Orada sizde nasıl bir intiba bıraktı? Nasıl bir insandı?*

Benim Refah Partisi il başkanlığım çok kısa oldu. O kısa dönemde, benim İran'da çok yüklü işlerim vardı.

*Ne iş yapıyorsunuz?*

İran'da bir fabrika kuruyorum. Eğer bu fabrikayı kuramazsam hepten sefil olurum. Benim hayatım söner. Öyle bir sorun var. Onun için İran'a çok gidip gelmem lazım. O yüzden de benim İstanbul'daki il başkanlığım sırasındaki olan çalışmalara yeterince zaman ayırmam mümkün değil. Yazışmaları yapmam mümkün değil. Ne yapılacak? Birisi bunun sahibi olacak. Bunun sahibi oldu. Allah razı olsun, Tayyip Erdoğan çok da güzel yaptı. Hatta bu çalışmalardan o derece memnun oluyordum ki doğrusu kendisini her görüşte sarılıp öpüyordum. Allah razı olsun, ne güzel gidiyorsun... Ve tam olarak da yetkilendirmiştim. Ha Tayyip Erdoğan, ha Kahraman Emmioğlu; benim imzam yetiyor, her şey yapılıyordu.

*84 yılında il başkanlığını kuruyorsunuz ama 12 Eylül'ün toplum üzerinde ağır bir tasallutu var.*

Evet, yönetici olarak adam bulmakta çok zorlandım. Kimse gelmiyordu. Korkuyordu. Teşkilatları kurarken işte beş asil, beş tane yedek bulmam lazım. Efendim şunları bulmam lazım, falan filan... Gereken formalitenin ikmali için bile adam bulamadık da bir tanesine yalvardık; “Ya! Nüfus kâğıdının suretini gönder de bu işi yapalım.” dedik. Sonra kim olduğunu gördüm.

*Ezcümle siz şunu söylüyorsunuz: Yıl 1984, 4-5 milyonluk bir nüfus var İstanbul'da ve 10 kişi bulamıyorsunuz.*

Bulamıyorsun, bulamıyoruz. Millet korkuyor, çekiniyor. Ha! İşin kötü tarafı, çekinmeyecek tıynetle olan arkadaşlar da yasaklı. Allah razı olsun, Erdoğan, “Ben varım!” dedi.

*Sizin orada gözleminiz Erdoğan, farklı bir dil mi inşa ediyor? Farklı bir siyaset sunumu mu var?*

Bana göre orada benim düşündüğüm idareyi net olarak gerçekleştirebiliyordu. Benim için bu iş çok iyi idi.

*Siz iktisatçı değilsiniz, mühendissiniz. Partide Tayyip Erdoğan olaylara sosyal bilimci gözüyle bakıyor, siz mühendis gözüyle bakıyorsunuz.*

Öyle değil. Ben şahsen o günlerde, meselelere bakış tarzımızda pek fazla bir farklılık görmedim. Mesela kendisinin de rahat çalışması için il merkezini Kasımpaşa'ya götürdük.

*Sadece Erdoğan orada daha rahat çalışsın diye... Evet. Erdoğan'da Kasımpaşalılık yeni tezahür etmiş bir şey değil.*

Değil. İl merkezini Kasımpaşa'ya taşımayı teklif ettiğinde “Çok iyi olur.” dedim. Kasımpaşa'da yer tuttuk ve il başkanlığını oraya taşıdık. Hâlbuki Kasımpaşa İstanbul il idaresi için en son düşünülecek bir yerdir. Çünkü kör noktada. Doğru düşünülürse ilk yer Fatih'tir. Şüphesizdir yani. İlk zaten Fatih'te başladık. Ve oradaki olan çalışmalarımın Allah razı olsun o kadar memnun oldum ki... Mesela geliyordum neler yapıldı diye bakıyordum, sonra İran'a gidiyordum. Ben İran'a bir gidişte bir ay kalıyorum, iki ay kalıyorum. Parti çalışmaları bir ay, iki ay beni bekleyebilir mi?

*Yine örgütlenme işine dönecek olursak, o arada kaç ilçede örgütlendiniz?*

Elhamdülillah, çok büyük bir sıkıntı görmedik. Mesela Silivri'yi en zor düşünürdük; Allah rahmet eylesin talebelerimden Mehmet çıkageldi, dedi ki: “Hocam ne olursunuz bana verin. Ben ilçeyi kurayım.” Şişli çok zordu. Dedim: “Şişli'de ilçe teşkilatını nasıl kurarız?” Dediler ki: “Bir adam tanıyoruz, öğretmen. Eğer ikna edersen bu işi götürebilir.” “Kim bu?” “Ekrem Erdem.” Telefon ettim Ekrem'e. “Ben Refah Partisi İstanbul İl Başkanı Kahraman Emmioğlu, seninle bir görüşme yapmak istiyorum.” “Ama benim parti tecrübem yok.” dedi. “Lan oğlum! Bırak bu ayakları! Boş ver, sen gel bir görüşelim.” dedim. Sağ olsun geldi, görüştük. Hoşuma gitti ve tercih ettik. O da kabul etti ve yürüdü. Diğerlerinde çok zor bir durumla karşılaşmadık. Açıkçası, teşkilatın kurulmasında çok büyük bir zorlukla karşılaşmadık. Allah lütfetti. O zaman da hemen hemen her tarafta, Yalova dâhil, teşkilatımızı kurduk.

Tabii teşkilatımızın kuruluşunda, Allah razı olsun, Tayyip kardeşimin çok büyük yardımı oldu. Benim zamanım olmadığı için o koşturdu. Burada bakıyorum ki bütün emek genellikle onun.

*Sizin uzmanlığınız çerçevesinde yeniden bu süreçlere döneceğiz; medeniyet-sanayileşme, sanayileşme-İslam toplumları münasebeti gibi. Ama izin verirseniz yeniden Kasımpaşa'ya taşıdığınız Refah Partisi il örgütüne dönelim. Kasımpaşa'da il başkanlığını taşıdığınız bina, fiziki olarak nasıl bir binaydı?*

Fevkalade küçük, basit bir odamız vardı.

*Bir il başkanlığı bir odada mı?!*

Tabii canım, il başkanlığı olarak bir odadaydık. Başka bir şeyimiz yoktu.

*Refah Partisi'nin İstanbul il başkanlığı, 1984 yılında Kasımpaşa'da bir odadaydı!*

Tabii... İkinci oda var mıydı yok muydu? Şu anda hatırlamıyorum. Emin ol. Çünkü hiç ihtiyacımız da olmadı. Toplanıyorduk, konuşuyorduk ve meselelerimizi hallediyorduk. Tayyip kardeşimin daha rahat geliş gidişine de imkân hazırlama yanında Kasımpaşa bizim için çok da ekonomik olmuştu.

*İl örgütü ne kadar süre orada kaldı?*

Çok fazla kalmadık. Altı veya yedi ay orada kaldık.

*İstanbul'da örgütlenmeyi tamamlamanız ne kadar sürdü?*

Bir buçuk sene falan kaldım il başkanlığı görevinde. Benim dönemimde örgütlenmeyi bitirmiştik.

*Sizin il başkanı olduğunuz dönemde, 1984 mahallî idareler seçimi geldi. Bahri Zengin Bey büyükşehir belediye başkanı adayı. Tayyip Bey de Beyoğlu'ndan aday gösterildi. Seçilenleri denetleyecek SEDE isimli bir projeniz var.*

Evet.

*O dönem için çok popüler ve kulvar dışı bir kampanya. Refah Partisi'nin çok önemli iki kampanyasından biri. Biri o, biri de 91'de farklı bir açılım olarak hayat kadınlarını içine alan bir seçim kampanyası. Sizin o seçimlerde herhangi bir belediye başkanlığını elde etme, kazanma ümidiniz var mı?*

Doğrusu belediye başkanlığı kazanacağımıza dair pek ümidim yoktu. Çünkü teşkilatımız yeni ve imkânlarımız fevkalade mahdut idi.

*Partiyi nasıl finanse ediyordunuz?*

Dostlarımızdan aldığımız birkaç kuruşla idare etmeye çalıştık. Bizim imkânlarımız dostlardan aldıklarımızdan ibaretti. Fazla da zorlamıyorduk. Hareketimizi insanımızın bağı yanıklığıyla ve davanın başarılı olması için canla başla çalışan insanlarımızın çalışmalarıyla yürütüyorduk. Tabii epey zaman geçti. O sırada nerelerden, kimlerden ne aldık hatırımda değil.

*Erdoğan, 1984 yerel seçimlerinde Beyoğlu belediye başkanlığına aday değil mi?*

Evet. Ben il başkanlığı görevini 1985'in başında bırakmıştım. Yerel seçim 84'ün Mart ayında olmuştu. O yıllarda benim İran'daki işlerimin çok yoğun olması, birçok şeylerden beni alıyordu. Orayı da bırakamazdım. Daha önce de ifade ettiğim gibi, bıraksam geçim noktasında bir sürü sıkıntı çekerdim. Aslında benim il başkanlığını kabul etmemem lazımdı. Bir noktada da kabul etmek mecburiyetinde kaldım.

*Niye kabul etmemeniz lazımdı? Niye kabul ettiniz il başkanlığını?*

Kabul etmemem lazımdı çünkü İran hadisesi beni çok meşgul ediyordu ve eğer yapamazsam büsbütün mahvolma durumum vardı. Hiç kimseye devredemezdim; işin mahiyeti itibarıyla mümkün değildi. Ama il başkanlığı görevini de mecburen üstlendim. Çünkü kabul eden başka insan da o sırada bulunmadı ki Necmettin ağabey (Allah rahmet eylesin.) illa benim olmamı istedi. Bütün mazeretimi beyan ettim Necmettin ağabeye. Rahmetliye "Hocam ne olursunuz; benim şu anda durumum böyledir." dedim. "Sen dünyaya fazla mı ilgi duyuyorsun?" dedi. Biz de "peki" dedik ve İstanbul il başkanı olduk.

*Ama 1980'lerin başında Refah Partili olmak ateşten gömlek gibi bir şey. Yani en yakınlarınızın bile itimatını kaybettiği bir süreç.*

İtimat kaybetmek değil korkulan... Bunlar şu andaki idarenin zıddına insanlardır. Bunlar mutlaka bir sıkıntı içerisine girecekler. Sıkıntı içerisine girmek istemeyen insanların hiç bakacakları bir parti değildi.

*Hele ANAP gibi bir parti varken... Peki Hoca'nın tabiriyle dünyaya tamah ediyordunuz, bir bir buçuk yıl sonra kendi işlerinize dönmek adına. Bu arada Tayyip Erdoğan Bey'in çalışmalarına sahip çıkıyor olmama adına il başkanlığından ayrılmaya karar verdiniz.*

Evet.

*İl başkanlığından ayrılma kararınızı ilk kime söylediniz?*

İl başkanlığından ayrılacağımı ilk önce Mustafa Hoca'ya söyledim. Mustafa Hoca, burada parti müfettişi idi.

*O zaman genel başkan Ahmet Tekdal idi değil mi?*

Ahmet Tekdal ağabeye sonradan söyledim. İstanbul'a gelince dedim. "Ahmet ağabey, benim durumum böyle böyle, ben ayrılmak mecburiyetindeyim. Benim yerime de Tayyip Erdoğan'ı tavsiye ediyorum ve mutlaka olmasını da arzu ediyorum. Çünkü kendisi, bütün çalışmalarında bana yardımcı oldu ve çalışmaların her şeyini biliyor. Fevkalade de yapacağı kanaatindeyim. Ben tavsiye ediyorum." dedim. Bu kararına evvela bir itiraz geldi.

*Kim itiraz etti?*

Müfettiş. Mesela ben bunu söylediğim zaman Mustafa Hoca, “Ya Kahraman! Doğru mu yapıyorsun? Biraz sabırlı ol. Tayyip Bey’i kabul edeceklerinden şüphem var. Sen devam etsen daha iyi olur.” dedi. Ben de devam etmemin mümkün olmadığını söyledim. Çünkü devam etsem Tayyip Bey’e haksızlık olacak. Hem çalışıyordu hem de adı il başkanını değil.

*Neden sorumlu il başkan yardımcısı idi?*

Vallahi zaten benim tek esas yardımcım idi.

*Yani, her şeyden sorumlu il başkan yardımcısı.*

Evet, her şeyden sorumlu il başkan yardımcısıydı.

*Evet, konuyu sonra Ahmet Tekdal’a açtınız. O da kararınıza itiraz etti.*

O da hafif itiraz etti ama çok güçlü bir itiraz değildi.

*Ankara’dan ne tür tepkiler aldınız?*

Ankara’dan evvela “Hayır olmaz!” denildi. Ama biz bastırdık.

*İtiraz Erbakan Hoca’nın çevresinden mi geliyor?*

Evet, Erbakan Hoca’nın çevresinden geliyordu.

*Tayyip Bey, ilk gündün beri mi Refah’ın geleneksel kadroları içerisinde rahatsızlık uyandırdı?*

Seneler sonra bir büyüğümüzden onun ne olduğunu anladım, Tayyip Bey’in şimdi tam olarak hatırlayamadığım, kendilerine göre uygun olmayan bir tavrına şahit olmuşlar. Onun için “Tayyip Bey olmaz.” diye ifade ettiler. Doğrusu biz de olması için bastırdık. Hatta bu bastırma konusunda Sadık Albayrak (Allah selamet versin.), “Sen gönül ferahlığıyla mı bu il başkanlığından istifa etmek istiyorsun?” diye sordu. “Evet. Çünkü işim var ve yapamıyorum. Durumum müsait değil.” dedim. “Yaparım” diyerek meşgul etmenin de doğru olmadığı kanaatindeyim. Nitekim o sırada -Allah razı olsun- Tayyip Bey bana aynen şunu söylemiştir: “Ağabey senin gitmene lüzum yok. Biz işi zaten götürüyoruz. Sen de uygun olduğun zaman tekrar geri işine dönersin. Şimdi sen işlerini gör. Zaten biz çalışıyoruz. Bizim başkan olmamız mühim de değil.” demiştir. Ben aynen kendisine ifade ettim: “Yok Tayyip, işi sen göreceksin. İşin rantını ben alacağım. Yani bunu kabul etmem mümkün değil, doğru değil bu iş. Onun için çalışıyorsun zaten. Bunun başkanlığını da sen yaparsın ve yapacağından da eminim, inşallah başarılı oluruz. Bu işi götürürsün.” dedim. Nitekim özellikle kongrede çok hararetli olarak Tayyip Bey desteklendi ve il başkanlığı seçimini aldı.

*Refah Partisi İstanbul il kongresi nerede yapıldı?*

Tepebaşı’nda yaptık.

*O kongrede siz aday olmadınız ama Ankara’nın şüphelerini, itirazları bertaraf ettiniz.*

Ankara’yı herhâlde ikna ettik ki sonradan fazla bir ses çıkmadı. Biz ısrarla, “Tayyip Bey olacak!” dedik. İtiraz etmediler.

*Tayyip Bey bunu biliyor mu?*

Biliyor tabii canım! Bilmez olur mu?

*O kongre çok ateşli bir kongre miydi? Refah Partisi’nin İstanbul il kongresi, çok heyecan verici bir kongre miydi?*

Hatırladığım kadarıyla, bayağı güzel bir kongre olmuştu.

*Ankara’nın mukavemetine rağmen, siz Tayyip Erdoğan’ın İstanbul il başkanı seçilmesine vesile oldunuz ve işlerinize döndünüz. Refah Partisi’nde daha sonra siyasetle bağlantınız ne zaman oluştu?*

1991 senesinden önce mahallî idareler seçimleri oldu mu?

Çünkü 91 senesine gelene kadar mutlaka bir yerde aday olmuşumdur.

*1991 yılında Refah Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi ve İslahatçı Demokrasi Partisi, yüzde 10 ülke barajını aşmak için seçimlerde ittifak yaptılar.*

Evet, 1991’de benim milletvekili olmam için Kartal, Pendik ve Tuzla yöresinin insanları kendi aralarında karar alıyorlar ve “Kahraman ağabeyi Millet Meclisine gönderelim.” diyorlar. O tarihte, bu münasebetle bana geldiler.

*Kendiniz aday değilsiniz, sizi aday gösterecekler.*

Evet, beni aday gösterecekler. Hatta böyle bir heyet evime geldi. Bunu söyledikleri zaman kendilerine aynen, “Siz benim aday olmamı niye bu kadar çok arzu ediyorsunuz? Arif Dağlı gibi, İdris Güllüce gibi genç arkadaşlar var. O arkadaşların önü açık. Biz biraz daha yaşlandık. Siz onların üzerinde durun.” dedim. Fakat onlar “Hayır, biz sizin mutlaka olmanızı istiyoruz.” dediler. Ben de “Siz bu konuyu Hoca’mıza götürdünüz mü?” diye sordum. “Götürdük. Kendisi birinci sıra aday teşkilatın, siz neye karar verirseniz o olacak. Diğerlerini bana bırakın dedi. Biz de bundan güç alarak birinci adayımız siz olacaksınız diyoruz, sizi aday yapmak istiyoruz.” dediler. Ben de “Siz isim olarak Kahraman Emmioğlu birinci adayımız dediniz mi demediniz mi?” diye tekrar sordum. “Yok, demedik.” dediler. “O zaman gidin Hoca’ya, biz Kahraman Emmioğlu’nu birinci aday yapacağız, ne dersiniz Hoca’m diye sorun. Ondan izin alın, öyle gelin görüşelim.” dedim. Onlar ısrar ettiler: “Gitmeye lüzum yok. Çünkü biz Hoca’dan söz aldık. Zaten bir numaralı adayı biz koyacağız.” Bunun üzerine ısrar ettim ve “Gidin, görün.” dedim. Çünkü Necmettin abinin kafasında neden bilmem, benim milletvekili olmam konusu yok, onu biliyorum. Çünkü Hoca’nın kafasında benim yerim bir numaralı bürokrat. Hoca beni iktidar olduğu zaman mutlaka ya genel müdür yapacaktır ya da müsteşar yapacaktır. Onu biliyorum. Ama milletvekili yapmayacaktır. Neden? Ben kendi yorumumu yapayım: Bu konuda Hoca’nın ne düşündüğünü hiçbir şekilde bilme imkânımız yok ama bana sorarsanız şudur:

Kahraman Emmioğlu’nun birtakım kabiliyetleri var; doğruları söyler. Çünkü Hoca’ya düşündüğünü net olarak söyleyen az insanlardan bir tanesi de bizdik. Doğrusu onun için de bana göre, “Milletvekili yaparsak bize sıkıntı verir.” düşüncesi Hoca’nın kafasında mevcuttu. Onun için de hiçbir şekilde beni özellikle seçilecek zamanlarda koymamıştır. Seçilmeyecek olduğum zamanlarda koymuştur. Çok enteresan, arkadaşlar ikinci defa yine geldiler, “Biz illa seni istiyoruz.” dediler. Ben de tekrar aynen şunu söyledim: “Siz Hoca’ya gittiniz mi? Anladım ki gitmemişsiniz. Bakın! Hoca yarın beni ikinci, üçüncü sıralara koyar, birinci sıraya Süleyman Arif Emre abiyi koyar. Siz de bana karşı mahcup olursunuz.” dedim. Nitekim dediğim gibi olmadı. Birinciye sıraya Süleyman Arif abiyi koydu. İkinci, üçüncü sıra değil, beni listeye hiç koymadı! Çünkü o sırada tercih söz konusuydu. İkinci sıraya koysalardı bile benim kazanma ihtimalim vardı.

*91 seçimlerinde Adnan Kahveci’nin tercihli seçim fikri uygulanmıştı.*

Aynen, benim de seçilme ihtimalim vardı. Çünkü yapılan anketlerde hep ben çıkmışım.

*Aynı seçimlerde Tayyip Bey de milletvekilliğini kaybediyor değil mi? Mustafa Baş tercihle önüne geçiyor.*

Evet.

*Eğer siz de Kartal bölgesinden aday olsanız, Süleyman Arif Bey’in yerine seçilirdiniz. Bu da Hoca’nın kafasındaki şablonu bozardı. Daha sonraki seçimlerde siz de milletvekili oldunuz. Korktuğu gibi Hoca’ya sorun çıkardınız mı?*

Hayır, hiçbir şekilde sorun çıkarmadım. Aslında Hoca’ya belki 28 Şubat’la ilgili bir sorun çıkarmışımdır. O da orduyla ilgili konuda görüş beyan etmemdi. O beyanım kendilerine göre belki partiyi sıkıntıya sokmuştur. Onu bilemem. Çünkü Şevket Kazan Bey, dokunulmazlığımın kaldırılmasıyla ilgili fezlekeyi gönderdiğine göre, gene de bir sıkıntı çıkartmışızdır demektir.

## TÜRKİYE'Yİ YÖNETMEK İSTEYEN, NEREDEN YOLA ÇIKMALI?

*Refah Partisi'ni 90'lı yıllara hazırlayan temel yapı o dönemde İstanbul'da şekillendi. Diğer vilayetlerden farklı bir teşkilatlanma modeli ile İstanbul'da teşkilatlandınız. İstanbul ekibi, İstanbul ekolü diye anılan bu yapılanma modeli ile toplumla farklı bir ilişki geliştirdiniz. Bu model, daha sonra Millî Görüş geleneğindeki partilerde, İstanbul ekolü diye bir ekol oluşturdu.*

Aslında şunu ifade etmek lazım; Hoca'nın 1969 yılındaki Konya'dan bağımsız milletvekili adaylığından sonra, en fazla çalışılacak yer olarak İstanbul seçildi. İstanbul'un da özellikle Fatih semti esas alındı. Bu esas alınmadaki sebep olarak hep şu düşünülmüştür: Türkiye'ye hâkim olmak için İstanbul'a hâkim olmak lazım. İstanbul'a hâkim olmak için de Fatih'in sizin olması lazım. Biz o yüzden ilk Fatih'te başlamıştık. Ama sonradan demin de ifade ettiğim İran'daki yoğun işlerimin doğurduğu zaruret dolayısıyla Tayyip Bey'e çok iş düşüyordu. Onun çalışması icap ediyordu. Onunla ilgili olarak il teşkilatını Kasımpaşa'ya naklettik. Bu taşınma işin daha hızlı görülmesini sağlamak ve daha yoğun çalışmaya imkân hazırlamak içindi.

İstanbul çok mühim. Çünkü insan kaynağı yönünden aşağı yukarı bütün mefkûreler için kaynaklık yapabilecek insanlar İstanbul'dadır. Bütün Anadolu şehirleri de İstanbul'u örnek alırlar. Siz burada nasıl teşkilatlandıysanız Anadolu ona bakar. Siz burada hangi söylemleri geliştirmişseniz, Anadolu'daki teşkilatlar onlara bakar. Tayyip Bey ile benim siyasi kariyerimde paralellikler oluştu. Mesela, Tayyip Bey'in belediye başkanlığı adaylığı sırasında, ben de Gaziantep'te belediye başkanı adayydım. İnan olsun Gaziantep'te benden ziyade Tayyip Bey'in konuşmaları makes buluyordu. Sebep, İstanbul'un her zaman Anadolu tarafından bir lider şehir olarak kabul edilmesidir.

*Evet, İstanbul'un etkileme kapasitesi yüksek.*

*Çünkü İstanbul Türkiye'dir hatta Osmanlı'dır.*

*Buradan tekrar Fatih ilçesine dönecek olursak; Fatih ilçesi bir nevi kadim İstanbul. Çünkü Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul diye fethettiği yer sur içiydi. Diğer topraklar o dönem zaten Osmanlı tarafından fethedilmişti. Burada bir miktar da Osmanlı'ya gıpta ediş de var mı?*

Osmanlı'ya gıpta edişten ziyade tarihî gelişim bunu icap ettiriyor. Fetih'ten sonra ilk yerleşim yerleri burası. Buradaki insanlarımız, İstanbul fethedildiğinde Anadolu'dan gelen insanlardı. Bunların fikrî yapıları nesilden nesile geçti. Bugün dahi İstanbul ne kadar kozmopolit olursa olsun, İstanbul'un Fatih'i bu kozmopolitliğinde birazcık daha farklıdır. Orada özellikle bize çok uygun bir yapı mevcuttur. İstanbul'un sonradan kurulan diğer semtleri gibi değildir. Tabiatıyla Fatih dediğimiz zaman Aksaray'ı içerisine alıyor. Bugünkü Fatih Belediyesinin ötesinde olan bütün yerler Eminönü, sur içinde kalan bütün kısımlar Fatih ilçesi içerisinde mütalaa edilir.

*Ama burada şöyle bir şey var; bu topraklar, bu toprakları fethedenler için ne kadar önemli ise fethedilenler için de hâlâ öyle. Yani onlar için de önemli. Hezimetin simetrisi olarak takibi sürdürüyorlar.*

Doğru. Fatih Haliç'le sınırlanıyor. Güneyinde Haliç, kuzeyinde Şişli vesaire, bizim fikriyatımızın daima zıddıdır. Bu yüzden oraya ağırlık verilmiştir ve o yüzden daima harekâtın başlangıç yeri orası olmuştur. Doğrusu, İstanbul'un emniyeti de birazcık oradan gelmektedir. Tabiatıyla, İstanbul'da insan kaynağı Anadolu'ya göre çok daha bilindik olmuştur. Çünkü kültürümüzün başşehridir. Fikriyatın bütün insanları buradan yetişmiştir. Devlet, yıllarca buradan idare edilmiştir.

*Tarihsel olarak bir İstanbul muhabbeti var.*

*Nasıl olmaz! İstanbul'un derin manaları vardır.*

*Görevleriniz hem Gaziantep'te hem de İstanbul'da iyi sonuç almak. Ama İstanbul'dan daha fazla sonuç alıyorsunuz.*

Elbette orada haklısınız; demin de ifade ettim, İstanbul Osmanlı'dır, Osmanlı da İstanbul'un içindedir. Siz burada her şeyi yaşayabilirsiniz. Kültürlerin her türlü renklerini derinliğine bulabilirsiniz. Her şey buradadır. Gayet tabiidir ki İstanbul bir başkadır. Siz de ister istemez beyninizin tatmin olduğu, gönlünüzün tatmin olduğu bir yerde olmak istersiniz. Bana göre bu yer her şeye rağmen İstanbul'dur. Mesela samimi bir itirafta bulunayım, elbette Gaziantep'i severim, benim doğduğum yerdir. Ancak 1990'lara hatta 2000'lere gelene kadar pek fazla da tutmazdım Gaziantep'i. Çünkü Gaziantep'e gittiğim zaman korkunç bir materyalizmle karşılaştım. Esas dost çevreleri de az ukalaca gelirdi. Gittiğim zaman üniversitedeyken bunalırdım ve üç günden dört günden daha fazla kalmayı arzu etmezdim. Bir an evvel soluğu İstanbul'da almak isterdim. Neden? Çünkü İstanbul'da benim tatmin olduğum fikriyat hazinesi var. Gönülleri dolduracak membalar burada, İstanbul'da. Nasıl olur da siz İstanbul'u sevmezsiniz? Elbette İstanbul benim nefes aldığım, rahatladığım bir yerdir. Elhamdulillah, şunu da söyleyeyim, Gaziantep özellikle 1990'lardan sonra çok mühim değişimlere uğradı. Bunu ben belediye başkanlığı adaylığım sırasında müşahede ettim. Manevi bir hava gelmiş, daha doğrusu Gaziantep bir noktada tekrar kendi asli kimliğine kavuşmaya doğru gitmiş. Çünkü ecdadın Küçük Buhara dediği bir yer Gaziantep. Manevi alanın olduğu, manevi gönüllerin bol bulunduğu bir mekân iken sonra ne hikmetse çölleşmiş ve tamamen materyalizme gitmiş. Belki burada Ermenileri de düşünmek kabildir. Çünkü Ermenilerin orada olması sebebiyle Müslümanların kendi İslam şahsiyetlerini muhafaza için daha titiz davrandıklarını düşünüyorum ve o yüzden de manevi atmosfer çok daha iyi muhafaza edilmiş. Ama ne zaman ki Ermeniler gitti ve kendi kendimize kaldık... Ondan sonra da yavaş yavaş bozulma başlıyor. Bir taraftan da maddi imkânsızlıklar Ermenilerin gitmesiyle beraber zuhur ediyor. Bu insanlarımızı biraz daha maddiyatçı hâle dönüştürüyor. Maddiyatçılık hâli giderek yoğunlaştı, ta 1990'lara kadar.

*O zaman başka bir tahlil daha yapmak gerekiyor.*

Gaziantep'i birazcık manevi yönden tahlil etmek istersek durum böyle.

*O zaman zıddıyla kaim olduğumuzu mu düşünüyorsunuz? Yani Ermenilerin bizi gündelik hayatta ve din anlayışında daha dingin tuttuğu düşüncesine katılıyorsunuz.*

Tamamen öyle derim. İnsan psikolojisi bu. Şairimiz Necip Fazıl, "Sen benim dinamiğimsin, sen benim muhalikimsin." diyor karşıdaki rakipleri için. Rakip olmayınca rekabet de olmuyor. İşte rekabetin üstünlüğü de zaten burada. Her alanında bunu görmek kabil.

*Ben 90'larda Gaziantep'te bir yazı yazmıştım da fevkalade tartışmaya yol açmıştı: "Damak zevkinin geliştiği yerlerde dimağ zevki gelişmez." demiştim.*

Epey doğru bir söz. Aslında işin analizini yaptığımız zaman, gerçeği var. İşin ilmî analizini yaptığımız zaman, söylediğimizin doğruluk payı var. Çünkü insanlar dimağ zevkini kaybettiği zaman, bu sefer damak zevki başlıyor. Damak zevki de tahrik ediyor. Bu sefer insanlar daha da çok maddiyatçı hâle geliyor.

*Evet, maddenin peşinde koşuyor. Malumunuzdur, Batı'da her şey pratik, hazır fast food. Mesela kapitalizmin en büyük icatlarından biri part time çalışma. Amerika'da veya İngiltere'de öyle bir düzen kurulmuş ki bir markete girip 5 saat çalışıp çıkarken örneğin 25 dolar alabiliyorsun. Oysa bizim toplumumuzda bu konuda pratiklikler gelişmemiş ve Gaziantep bu anlamda yeme içme kültürünün çok geliştiği bir yer. Bunu tenkit anlamında söylüyorum.*

Tabii ki ama bu konuda pratik olmak zorundayız. Evet hâkim olmak lazım da mahkûm da olmamak lazım. Biz, bizim insanlarımızın çoğuna bakıyoruz, mahkûm olmuş. Hâlbuki hâkim olmak lazım. Yemek içmek evet güzel bir şeydir, yani bizler için yemek bir zevktir. Sadece yaşamak için yemiyoruz. Yaşamak için yediğimiz gibi keyif etmek için de yiyoruz. Buna fazla da bir itirazım yok ama bunu hayatın gayesi olarak büyütmenin, böyle olması icap ediyor diye hayatının mihveri hâline getirmenin bir manası yok. Ne yazık ki zaman içerisinde öyle bir duruma gelmiş Gaziantep. Ama bundan sıyrılıyor. Ben son milletvekilliği seçimleri için Antep'e gittiğimde çok güzel bir manevi atmosferin oluştuğunu gördüm ve çok da sevdim.

*Bunu göçe mi bağlıyorsunuz? Biliyorsunuz, Gaziantep göç alan bir şehir. Özellikle Cumhuriyet'in ilk yıllarında Gaziantep çoraklaşıyor ve Küçük Buhara özelliğini yitiriyor. Sürece bağlı olarak şehir her anlamda kaybediyor. Zanaatkâr anlamında da bir zayıfatı var Gaziantep'in. Epey bir süre orada üretim yapılamadı. Zanaatkârlar durdu. Sonra bu bir miktar galiba 12 Eylül sonrası göçlerle yeniden canlandı.*

Bu göçlerin sosyolojisini çok iyi tespit etmek lazım. Göçlerin Gaziantep'e ne getirdiği, ne götürdüğü konusunda derinlemesine bir sosyal araştırma yapıldı mı bilmiyorum. Yapılmadıysa mutlaka yapmak lazım. Benim haberim yok. Doğrusu şimdiye kadar bana böyle bir bilgi ulaşmadı. Ama çok ciddi bir araştırma yapmak lazım. Gaziantep'e doğudan gelen Kürt kardeşlerimiz yaptığım tespite göre iki ana gruba ayrılıyor. Birincisi dindar mele grubu. Bir ikincisi de zengin Kürt kardeşlerimiz. Bu ikisi de Gaziantep'i ihya etti. Neden Gaziantep'e bir üçüncü olarak şer belalı Kürt kardeşlerimiz gelmedi? Gelse bile çok az geldi. Gelenler fazla yaşayamadı, duramadı. Nereye gittiler? Mersin'e ve Adana'ya doğru gittiler. Sebep? Sebep bana göre biraz da iklim şartları, oranın atmosferi. Mesela Gaziantep iklim şartları itibarıyla biraz daha zor. Yaşamı biraz daha zordur.

*Daha uyanık kalmanız gereken bir şehir.*

Evet. Yaşamak için daha çok paraya ihtiyacınız olan bir şehirdir. Buraya zenginler geldi. Meleler ise geldikleri zaman bir çorak alan gördüler. Baktılar ki çorak burası. Buranın ihyası için kalmak lazım dediler ve kaldılar. Mesela ben doğrusu gerek İstanbul Büyükşehir Belediyesindeki genel sekreterliğim sırasında Gaziantep'e gittiğimde gerek milletvekilliği sırasında devamlı şekilde o Kürt meleleri yani mollaları tek tek ziyaret ederdim, onlardan çok şey öğrendim. Doğrusu onlarla konuşmalarım gönlüme ferahlık verdi. Aralarında çok aydın insanlar vardı. Ben de çoğu zaman şaşırırdım. Hatta doğrusu ben müftülüğe gitmemiştim, Gaziantep'te müftüyü ziyaret etmemiştim hiç. Ama meleleri hep ziyaret etmiştim. Bir toplantıda müftü efendiyle karşılaştık. Müftü efendi bana dedi ki: "Sen geliyorsun, meleleri sürekli ziyaret ediyorsun, beni ziyaret etmiyorsun." "Bak müftü efendi senin şu sözün sebebiyle seni ziyaret etmiyorum. Sen insanları böyle görüyorsun. Sen görüştün mü? Hâlbuki senin o melelerle görüşmen lazım. Görüşüp de onlardan akıl fikir aldın mı? Onların ruh dünyasını biliyor musun? Onların dünya konusundaki görüşlerini biliyor musun? Hiç gittin mi Allah aşkına?" dedim. Sustu. Çünkü o sırtını devlete dayamış, ahkâm kesiyor. Hâlbuki mele öyle değil. O insanlara dayanıyor, kendi esas fikriyatına dayanıyor, imanına dayanıyor. O yüzden de açıkçası benim için çok daha makbul insanlardı. Çok da keyifle gidiyordum. Oturuyorduk, sohbet ediyorduk. Her türlü sohbeti onlarla yapabiliyorduk. Allah hepsinden razı olsun. İşte bunlar Gaziantep'in havasını değiştirdiler.

*Siz biraz anladığım kadarıyla Gaziantep'in Buhara kimliğini kaybetmesi sebebiyle 90'lı yıllara kadar bir miktar şehre mesafeli durdunuz. Çünkü İstanbul'da ikamet ediyorsunuz ve dolayısıyla Gaziantep'i bir miktar buruk buldunuz. Buruk baktığınız bu şehir ile galiba 1994'te barışıyorsunuz.*

1994'te gittiğim zaman çok hoşuma gitti. Şunu söyleyeyim; 1976'da Sanayi Bakanlığı müsteşarlığına vekâlet ediyordum. Allah rahmet eylesin, o tarihte babam vefat etti. Gaziantep'e gittik; sabah namazına gideyim dedim, Allah seni inandırсын dört tane cami dolaştım, sabah namazında dört cami de kapalıydı. Cami bulamadım. Böyle şey olur mu? Ha! Bu ne demek? Bu körelmiş demek. Demek cemaat gelmiyor ki imam efendi yatıyor, gelmiyor. Müezzin efendi de camiye açmıyor.

*Sizin bu gözlemlerinizi yola çıktığım zaman, galiba Ayasofya Camii de ilelebet müze olarak kalacak. Çünkü Tayyip Bey'e en son Kızılcahamam'da soruyorlar "Ayasofya ne zaman açılacak?" diye. Tayyip Bey de "Sultan Ahmet Camii bir dolsun, o zaman Ayasofya'yı açarız." diyor.*

Allah selamet versin, bana göre yanlış bir düşünce. Çünkü Ayasofya meselesi cemaat meselesi değildir. Onu bir kere tespit etmek lazım. Ayasofya bir fetih sembolüdür. Bu sembolden hareket ederek Ayasofya'nın açılması lazım geldiği inancındayım. Açık söyleyeyim, hemen arka tarafındaki Aya İrini'yi de kilise yapmalı, Ayasofya'yı da tekrar ibadete açıp cami yapmalı.

*Burada biraz da nostalji var galiba. Çünkü sizin neslinizle bizim çocukluğumuz "Zincirler kırılсын, Ayasofya açılсын!" özlemiyle dolu bir nesil.*

Birazcık da ben meseleye gene mühendisçe bakıyorum aslında. Mademki burası Fatih Sultan Mehmet Hazretleri'nin fetih sembolü olarak cami yaptığı bir yer, mekândır, Fatih Sultan Mehmet Hazretleri geldiğinde elbette Sultan Ahmet Camii yoktu. Yani cemaat de bulamazdı. Çünkü çevre henüz daha Müslümanlarla dolu değildi. Şimdi eğri oturup doğru konuşalım. O zaman da cemaat yoktu. Cemaat yoktu diye oranın cami yapılmaması diye bir şey olmaz. Şunu da söyleyeyim, bu sembol hadisesine aslında Hristiyanlar çok daha fazla ağırlık veriyorlar. Mesela İslam ülkelerinin birçok yerlerinde hiçbir tebaası olmayan yerlerde kilise açıyor adamlar. Sırf sembol olarak, oranın Hristiyanlığa açık bir mahal olduğunu göstermek için. Ki Ayasofya'nın yanında Sultan Ahmet ve birkaç tane daha cami var. Ama buranın zihin oluşumunun sebebi fetih yapan, bu şehri bize kazandıran o hakanın yapmış olduğu, sembolik olarak, orayı cami ihdas etmesidir.

*Burada şöyle bir ilginçlik var: Bu Ayasofya Camii'nin neden müze olduğu konusu çok tartışılmaz.*

Tartışılmaz çünkü herkes biliyor aslında onun için. Bu iş çok enteresandır; biz ne zaman mağlup olmuşsak galipler bize dinî konuda mutlaka bir şey yaptırmışlardır. Bir misal söyleyeyim: Ruslar şimdi Yeşilköy dediğimiz Ayastefanos'a kadar geldiler. İngilizler baktılar ki Osmanlı'yı Ruslara teslim edecekler. Hemen duruma derhâl el koydular ve Ruslara karşı çıkarak, “anlaşın” dediler. Ruslar da baktılar ki pabuç pahalı, hemen Osmanlı'yla anlaşma yoluna gittiler. Ayastefanos Muahedesi yapıldı. Ayastefanos Muahedesi'nin en önemli maddelerinden bir tanesi ne biliyor musun? Taksim'e bir kilise yapılmasıdır. Taksim'e gidin, şöyle bir sırtınızı Gezi Parkı'na dayayın ve şöyle bir bakın. Her gidişimde gözlerim yaşarır benim. Orada bir beyaz kilisenin yüksek olduğunu görürsünüz. O kilise Ayastefanos Muahedesi'nin dayattığı bir kilisedir. Niye yani! Ne var yani! Ruslar oraya bir kilise koymakla kuş mu kondurdular? Hayır. “Bizim burada hakkımız, bizim burada düşüncelerimiz var.” sembolünü oraya oturturdular. Bunun karşılığında Osmanlı bir muvazene kurabilmek için oraya da bir cami yapmak istedi. Fakat bir türlü yapamadılar. İnanabiliyor musunuz? Bir de Haliç'teki demirli kilise var. Orası da öyle aynı şekilde dayatmadır. İşgalciler ve düşman devletler galip geldikleri zaman, dayattıkları maddelerden bir tanesi dinî oluyor. Geçmişte de onların birçok örnekleri var.

*O zaman gerek Refah-Yol döneminde gerekse yakın zamanlardaki Taksim'de cami tartışmaları bu tarihî perspektifin uzantısı olarak mı ele alınmalı?*

Tamamen. Osmanlı bunu beceremedi, bunu biz becerelim dedik, biz yapalım dedik ki Taksim'de Tayyip Bey'in Ayasofya ile dediğinin tam tersi bir durum var. Orada elverişsiz bir mescit var. Cuma günleri bütün caddeler doludur. Etraf ibadet eden insanlarla doludur ve Taksim'e mutlaka büyük bir caminin yapılması şarttır. Yapılması kaçınılmazdır aslında. Hiç bana kendilerine laiklik süsü veren insanlar şöyle böyle demesinler! Taksim'de cami iki yönden çok çok mühimdir. Bir sembolik manada, bu kilisenin karşısına bir caminin olması... Hem de bana göre orada tam bir Osmanlı camisinin olması lazım. Modern falan değil. Bir ikincisi de cemaat çok orada, cami yok. Bu iki ihtiyacın giderilmesi için mutlaka bir caminin olması lazım. Bu boşluk tabii insanlarımız tarafından görüldü. Su deposunun hemen arka tarafındaki arsa alındı. Her şey hazır ve nitekim Allah selamet versin Tayyip Bey de belediye başkanlığı sırasında yapacaktı ve bu işi bitirecekti. Ama Necmettin Bey birdenbire bu işi deklare etti ve sıkıntı hâline dönüştürdü işi ve ondan sonra tekrar geri döndü.

*Erdoğan Bey, biraz daha mı politik davranacaktı?*

Zaten politik davranarak bu işi, meseleyi bitirmiş olacaktı. Yapıp oraya temeli atacaktık, bitecekti. Öyle temel atma töreni falan da yapmayacaktık. Hemen kazılıp bir anda yapıp bitirecektik. Ama artık o zamanlar geçti. Oraya, temel atma merasimi de yaparak çok güzel bir Osmanlı camisinin yapıp bitirilmesi lazım artık. Hiç kimse itiraz etmesin buna. Bunun olması benim tarihî şahsiyetimin tekâmülü yönünden şart. Benim oradaki insanlarımdan ibadet ihtiyacını gidermesi yüzünden şart.

*Siz Mustafa Kemal'i cumhuriyeti kurup yerli sanayinin gelişmesi konusunda temel aktörlerden biri olarak görüyorsunuz. Fakat yerlilik hissi bu alanda belirirken Ayasofya çok dayatma üzerine mi onun mukavemet edebileceği bir yer olmaktan çıktı.*

Elbette. Ona geliyorduk, o aradan kaynadı. Nasıl Ayastefanos'ta da yaptılarsa; Taksim'de kilise yapmışlarsa; nasıl Haliç'te demirli kilise yapılmışsa; Ayasofya'nın müze olma hadisesi Lozan'da tekerrür etmiştir. Lozan'da bu bir gizli maddedir aslında. Birçok maddenin yanında bu da vardır.

*Nasıl bir anlaşmadır ki ne kadar ve ne zamana kadar gizli bu hükümler?*

Bana göre Türkiye'nin gücüyle ilişkilidir bu. Tam güce eriştiğimiz zaman, onların hepsi ortaya çıkacaktır.

*Bizim gücümüz hâlâ o kadar yok ki Boğaz'daki geçiş şartlarını düzenleyemiyoruz, kanal kuruyoruz.*

Yok. Tabii. Henüz daha yok. Kabul etmek lazım; belli bir noktaya geldik ama henüz değil. O noktayı ben tarif edeyim, maddi durumu tarif edeyim. Tek başına millî geliri 40 bin dolar, ihracatı bir trilyon dolar olan ülke hâline geldiğimiz zaman biz bağımsızlığımızı ve bu konuda rahatlıkla icraatımızı yapabilecek konuma geliriz. Bunu açıkça söyleyeyim. Bir zamanlar şunu hep söylüyorduk, bu, geçmiş bazı yazılarımda da vardır; Türkiye'nin millî geliri tek başına 10 bin doları geçerse o zaman Türkiye'de vesayet sistemi kalkacaktır demişizdir. Dikkatini çekerim, şu anda millî gelirimiz 10 bin doları geçti ve Türkiye'de vesayet sistemi kırıldı.

## **Конец ознакомительного фрагмента.**

Текст предоставлен ООО «Литрес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на Литрес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.